Regd-No. N150

वऱ्हाडसमाचार.

Berar-Samachar.

वर्ष ५०] आकोला——सोमवार तारीख ६ माहे मार्च सन १९१६ ई० [अंक १०

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट. हां. .... २ रुपये
वर्गणी आगाऊच घेण्याची वहिवाट आहे.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खाली दिलेल्या अटीवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेकडा तीन रुपयाप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक आकोला ९।९।०९ } S. Clements, एजंट
नं १

अस्सल अंगुरी.

हिंग

केवळ एक आणा तो. पवित्र केशर १॥ तो. शुद्ध शिलाजीत. -॥- तो. खालिस कस्तूरी रु. २५ तो. तिब्रेती ममीरा रु. ३ तो.

काश्मीर स्टोर्स श्रीनगर नं० ९
नो० नं० २

हिंदुस्थानावर अरिष्ट

हिंदुस्थानांतील रहिवाशांच्या पाठीस ज्वर व हिवताप यांचें अरिष्ट सदोदित लागलें आहे. पण त्याचा प्रतिकार करण्यास बाटलीवाला यांचें हिवतापाचें औषध व गोळ्या ह्या रामबाण आहेत. ताप किंवा शीतज्वर येणारसें वाटतांच हें औषध घ्यावें. किं. १ रु

बाटलीवाला यांच्या निस्तेज लोकांसाठीं शक्तिकारक गोळ्या

हें औषध घेतल्यानें भागवटा, मेंदूचे श्रम, पौरुषनाश, अशक्तता व क्षयरोगाचें स्वरूप, त्याप्रमाणें अजीर्ण इ. इ विकार ताबडतोब दूर होतात किं रु. १८.

बाटलीवाला यांचें दंतमंजन.

हें दंतमंजन मायफळाशीं कांहीं इंग्रजी औषधांचा वैद्यकीय रीतीनें मिलाफ करून बनविलें आहे किं. ८४

बाटलीवाल्याचें गजकर्णावर मलम.

यानें गजकर्ण, कुजली, खरून यांचा विकार एका दिवसात नाहींसा होतो. किं. ८४

हीं औषधें सर्व औषधी विकणाऱ्या दुकानावर व डॉ. एच. एल. बाटलीवाला जे. पी. मु. वरळी लेबोरेटरी दादर, मुंबई यांजकडे मिळतात.

DR. H. L. Batliwala. Sons & Co Ltd
N. N. 3 Dadar Bombay.

चांदीचीं भांडीं

नाशिक येथें तयार केलेलीं सर्व प्रकारचीं सुबक व घाटदार भांडीं आमचेकडे विक्रीस तयार असतात. भाव माफक व्ही. पी. नें अगर रोखीनें पाठवू. मालाचे खरेपणाबद्दल ग्यारंटी देऊ.

पुरुषोत्तम रामचंद्र वैशंपायन
रविवार पेठ नाशिक सिटी
नो. नं. ४

आतिशय पौष्टिक व स्तंभक
विलासिनी वटिका.

शक्ती येण्याकरितां व ती कायम टिकण्याकरितां एकदां वापरा पहिल्याच दिवशीं गुणाबद्दल औषध घेणाराची खात्री. किं० बाटलीस १२ आणे. पूर्ण गुणास ३ बा. अ. पत्रक सोबत.

सकळकळे ॲन्ड सन्स
शहर आकोला.

त्वरा करा. जंगी लूट अपूर्व लाभ
जानेवारी अखेर खर्च माफ.

उत्तम रंगदार निळीकाळी शाईच्या पुड्या पाव आणा दराच्या १०० रु. १। डायरी बक्षिस. पुडी २०० रु. २। कापडी डायरी. पुडी ४०० रु. ४ डायरी सोनेरी. इनाम न घेतां १००० पुडीस रु. ७॥

गुण न आल्यास पैसे परत.

वृद्धपण टाकून तरुणत्व प्राप्त करून घ्या.

तरुण मित्र पाक

किं० २ रु०

केस काढणारा रमेश सोप ३ वड्यांचे पेटीस रु. १ दोन पेट्यास १॥। रु. चार पेट्यास रु. ३ आग न होतां डाग पडणार नाहीं. उत्तम सुवासिक आहे.

पत्ता — दयाल्दास लाल्दास आ. कं.
जंगी स्टोअर बऱ्हाणपूर
नो. नं ९

नोटीशीचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील.
नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.

सूचनाः— गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील. पाठुढें येणाऱ्या नोटीसास स्पेशल चार्ज पडेल.

विक्रीस तयार

आमचे छापखान्यांत दरखास्तीचे, वकील पत्राचे, परत भरल्याचे, लिस्टफार्म पर्च्याचे व नकलेकरितां करावयाच्या अर्जाचे नमूने छापून तयार आहेत. ते आमचे छापखान्यांत कोणत्याही वेळीं विकत मिळतील.

वऱ्हाडसमाचार कार्यालय, सदाशिवाश्रम, आकोला } मॅनेजर

श्री दत्तात्रय अलंकारालय
कोल्हापूर

आमचे कारखान्यांत स्वतःचे देखरेखे- खालीं, मुद्दाम तयार केलेले उत्तम सोन्याचे सुबक दागिने— मंगळसुत्र माळ, ठुशा-जोड, गुलाबाचीं फुलें, बिल्वदळी टीका, मुदा, अग्रफुलें साखीं व घागऱ्याचीं वगैरे सर्व जातीचा माल—तसेच चांदीच्या मासोळ्या, चाळ, उपकर्णी, ताटें, वाट्या, गडवे, इत्यादि माफक दरानें मिळतील. आम्ही सर्व सोनें न्याशनलचें शंभर नंबरी वापरीत असतों. व डागाचा उपयोगही नियमितच केलेला असतो. यामुळें जिन्नस पांढरे पडण्याची अगर वाईट निघण्याची भीति बाळगण्याचें मुळींच कारण नाहीं. आमचे जिन्नसाची लाख काढून वजन तोलून पाहावें. गिऱ्हाइकांची खात्री करून देण्यास आम्ही तयार आहों. व्यापाऱ्यास कमिशन मिळेल. ऑर्डरी प्रमाणें माल तयार करून देऊं, चांदी सोन्याचे खरेपणाबद्दल आम्ही जबाबदार आहों. माल रोखीनें अगर व्ही. पी. नें पाठविला जातो. ऑर्डरी बरोबर एक रुपया अगाऊ पाठविला पाहिजे.

श्रीदत्तात्रय अलंकारालय—कोल्हापूर
नो नं ६

कौतुकरत्नाकर

छिन्नमस्तानी धुमावती; मातंगी भैरव षोडश देवतांचे चित्रांसह पृष्ठसंख्या ६००; विषय ६०० वर आवृत्ती ९ वी. प्र. २००००,

बंगाल्यांतील कामरूपदेशी ही विद्या फार प्रबळ असून तिकडील जटेली, लंगोटि, छा छु करणारे अज्ञानवादी यांचेकडून खरी माहिती मिळवून सिद्धनागार्जुन मंत्र महोदधि, महानिर्वाणतंत्र उड्डीश वगैरे ग्रंथाचे आधारें हा भानुमती ग्रंथ तयार केलेला आहे. ह्याच धर्तीवर प्रसिद्ध झालेल्या इंद्रजाल, जादुशाई इतरसंग्रह, कौतुकचिंतामणी, किमिया, गुप्त गारुडी विद्या वगैरे पुस्तकांचा ह्याचेपुढें हिशेब नाहीं. यांत कोणते विषय आहेत याचा विस्तार कळविणें फार कठीण आहे. मंत्र तंत्र व यंत्र विधिपूर्वक करणें नियम ग्रहादिकांचें वर्णनें भानुमती यंत्र वशिकरणशास्त्र नानाप्रकारचे स्तंभन प्रयोग, उच्चाटन, जारण, मारण प्रयोगविधि, औषधी हुन्नर, नानारंग कला, आत्मविद्यामेस्मेरिझम प्रयोगविधि वगैरे अनेक विषय आहेत. किं. ट. व्ही. पी. सह १॥ रुपया.

कोकशास्त्र अथवा जीवनसौख्य.

ज्यांना खरोखरीच सौख्य भोगणें आहे त्या प्रत्येकांनीं हें पुस्तक अवश्य संग्रहीं ठेवावें. या पुस्तकांत कोणते विषय आहेत हे पुस्तकाच्या नांवावरून सहज समजण्याजोगें असल्यामुळें त्याचें वर्णन करणें नको. किंमत १ रुपया ट. ख. २ आणे.

पत्ताः— गंगाधर आर. आणि कंपनी.
हरिश्चंद्र बिल्डिंग मुंबई नं. ४

नो. नं. ७

सचित्र हास्य–विनोद.

अत्यंत मनोरंजक व हास्यकारक सचित्र साप्ताहिक. ता. १ जानेवारीपासून सुरू झालें. यांत पोट धरधरून हासविणारे लेख, गोष्टी, व चित्रें प्रसिद्ध होतात. वर्गणी बक्षीस पुस्तकासह रु.२४= कोणत्याही माहिन्यापासून पत्र सुरू करितां येतें. नमुन्याचा अंक ८॥- एजंट पाहिजेत.

मॅनेजर, हास्य–विनोद.
भांगवाडी, मुंबई नं. २

नो. नं, ८३

जाहिर नोटीस

शेक रुस्तम वा॥ शेकजी मुसलमान रा. अंत्री बोराखडी ता० मलकापूर जि० बुलढाणा

यांसः—

खालीं सही करणार ईजकडून नोटिसीनें कळविण्यांत येते कीं तुह्मी माझे इच्छेविरूद्ध मजला न विचारतां दुसरी लग्नाची बायको केली. लग्नाचे वेळेस माझा बाप चांडोळचे येथें तुमचे जवळून फारकती घेण्यास आला त्यावेळी चांडोळचे देशमुख अमृतराव रावसाहेब यांनी मध्यस्थी पडून तुमचे जवळून करारनामा माझे बापास लिहून देवविला. त्या करारनाम्यात तुह्मी मजला उत्तम रीतीनें वागविण्याचे कबुल केले आहे. उत्तम रितीनें वागविलें नाहीं तर अन्नवस्त्राबद्दल ६ रुपये माहिना देईन. माहिना न दिला तर करारनामा हीच फारकती समजुन दुसरा लग्नाचा नवरा करावा अशी शर्त लिहून दिली आहे. त्या करारनाम्याप्रमाणें तुह्मी मजला ३ तीन वर्षें वागविलें. आणि आज चार वर्षें झालें तुह्मी मजला माझे बापाचे घरीं आणून सोडून दिले आहे, तुमच्या घरीं असतांना मजला दोन मुली झाल्या आहेत त्या ही मजजवळ आहेत. करारनामा ही फारकती समजून दुसरा निका केला असता परंतु तुमचे पोटची संतती असल्यामुळें तुमची वाट पाहिली. त्यास चार वर्षें झाली. आतां तुह्मी मजला नेत नाहीं. ही माझी खात्री झाली, तर मी आतां दुसरा नवरा करणार आहे. ह्मणून तुह्मी मजला खावटीचे दरसाल रुपये ७२ प्रमाणें रुपये १८८ व लग्नाचे वेळेस मेहेर बांधिला त्याचे रुपये ६०० व दोन दीनार रुपये ३० एकूण रु. ८१८ मजला देऊन माझी पावती घ्यावी. या कामाबद्दल मी तुह्मास आठ दिवसाची नोटिस दिली आहे. या मुदतींत तुह्मी पैसे न दिल्यास मी दिवाणी कोर्टांत नालिश करीन. व खर्चासुद्धां सर्व रकम वसूल करीन. मुकाम आकोला ता, २९-२-१६

सही

उमरावबी मर्द शेकरुस्तम वा। शेकजी
नि. बांगडी रा. कोथळी जयपूर
नजीक पो. मोताळ ता.मलकापूर

नो. नं. ८७

नोटीस

नोटिश बेशमी देवबा वा। वागजी बरडे राहणार पिंपरी सूर्याची प्रगणे व ता. मंगरूळपीर पोष्ट मंगरूळपीर जिल्हा आकोला

यांसः —

खालीं सही करणार यांजकडून नोटिस देण्यांत येते कीं माझे तुमचेशी लग्न होऊन बरेच दिवस झाले, मी शहाणी होऊन पांच वर्षें झालीं. मी तुमचे गावीं स्वतः आलें, आणि तुह्मी घरास कुलुप लावून परगांवी गेले. हे तुमचे कृत्य पाहून मी आपले आईबापाचे घरीं गेले, करितां पांच वर्षांची अन्नवस्त्राबद्दल दरसाल ५० पंनास रुपये प्रमाणें २५० अडीचशें रुपये मी साहुकाराकडून काढलेले कर्ज देऊन ही नोटिस पावल्यापासून १५ दिवसाचे आंत नांदविण्याकरितां घेऊन जावे. वरील मुदतींत तुह्मी मला घेऊन न गेल्यास व माझे कर्ज न दिल्यास पुढील व्यवस्था माझे मताप्रमाणें मी करीन. मग मजवर तुमचा लग्न संबंधाचा कांहीं एक हक्क राहणार नाहीं. ही नोटिस दिली. ता. २३-२-१६

दस्तुर पुरुषोत्तम नरहर रा रुई

सही

तुळशी मर्द देवबा रा. रुई ता. प्र.
मंगरूळपीर जि. आकोला इचें
डावे हातचा आंगठा

नो. नं. ८८

नोटीस

नोटिस बेशमी विठोबा वा॥ भिवजी जात माळी रा. धोत्र पो. व ता. मंगरूळपीर

यांसः—

खालीं सही करणार हिजकडून नोटिस देण्यांत येते कीं मी तुझी लग्नाची बायको आहे. मी शहाणी झाल्यानंतर दोन वर्षें तुझे घरीं राहिली. तुमचा व माझा संसार होण्याचा रंगच दिसला नाहीं. तुह्मी तर मला घरांतून काढून दिले. हल्लीं दोन वर्षें मी कर्ज काढून व मजुरी करून पोट भरीत आहे. तरी ही नोटिस पावल्यापासून ८ दिवसाचे आंत गेले दोन वर्षांचे अन्नवस्त्राबद्दल रुपये दोनशे २०० मजला देऊन अगर संसार करण्याची खात्री करून देऊन मजला घेऊन जावे. अगर मजला सोड चिठ्ठी द्यावी. या प्रमाणें न केल्यास हीच सोड चिठ्ठी आहे असें समजून मी दुसरा घरठाव करीन. मग मजवर तुझा कोणत्याही प्रकारचा हक्क संबंध राहणार नाहीं ही नोटिस दिली. ता.

सही

रुखमी मर्द विठोबा जात माळी
रा. तोरनाळ नि. आंगठा

नो. नं. ८९

नोटीस

बेशमी रा. रामकृष्ण पांडुरंग जोशी रा. खंडाळे ता. बाळापूर पो. गायगांव

यांसः—

खालीं सही करणार नोटिस देतो कीं तुह्मी मज करितां सबजज कोर्टांत (सव्वाबाराशे रुपये १२२५) भरले व त्याचे मोबदल्यांत १५०००० दीड लाख वीट पावल्या नंतर माझे जवळून खरीदी घेतलेली जिनगी घर व शेत परत देण्याचे ठरले. मी करार झाल्या बरोबर ३१००० एकतीस हजार वीट दिली व पुनः १९००० एकोणवीस हजार दिली, एकूण ५०००० पंनास हजार वीट तुह्मास पावली. आतां एक लाख वीट तुह्मास देण्या करितां तयार आहे. ती तुह्मास मोजून घेण्यास व कराराप्रमाणें जिनगी परत खरीदी देण्यास तुह्मास ह्मटले असतां तुह्मी कांहीं तरी कारणें काढून व मागील तुमच्या पावतींतील शर्त विनाकारण पुढें करून बारा रुपये हजार प्रमाणें एकूणवीस हजार वीटांचें नुकसान भरून मागता. तरी असें करणें योग्य नाहीं. आमची वीट कच्ची होती तर ती तह्मी तेव्हां कां पसंत केली? व आतां कांहीं तरी कारणें काढतां. तरी या नोटिशीनें कळवितो कीं, ही नोटिस पावतांच १४ दिवसांत ह्मणचे तुमचे करारचे ही पूर्वी तुह्मी आपला एक लाख वीटांचा माल मोजून घेऊन माझी जीनगी मला परत खरीदी द्यावी. तसें न केल्यास मुदतीवर तसें तुमचे कडून सरकार मार्फत करविण्यास जो खर्च येईल त्यास तुह्मास पात्र व्हावे लागेल. व मग या नोटिशीचा खर्चसुद्धां तुमचे कडून घेतला जाईल आणि कराराप्रमाणें जिनगी परत खरीदी करून घेण्यांत येईल कळावें ता. २७-२-१९१६

सही

रावजी कृष्णाजी कुंभार द. खुद

नो. नं. ९०

नोटीस

नोटीस बेशमी शंकर रामजी चपराशी स्माल्कॉज कोर्ट आकोला

यांसः—

नोटीस देणार खालीं सही करणार चंद्रभागा मर्द शंकर राहणार बुलडाणा नोटीस देते ऐसी जे कीं. तुह्मी माझे लग्नाचा नवरा असून तुमचे व माझे लग्न होऊन सुमारे ११।१२ वर्षें झालीं त्यांत मी तुमचे येथें सुमारे ३।४ वर्षें राहीली. आज सरासरी ७।८ वर्षें झालीं तुह्मी मजला माझे बापाचे घरीं तुमचे आई बरोबर रवाना केले तेव्हांपासून आजपावेतों मजला नेण्याकरितां आले नाहीं. मजला खाण्याचे आज पावेतों कर्ज रुपये २०० दोनशे झालें आहे. तरी ही नोटीस पावल्यापासून ८ दिवसांचे आंत वरील रुपये २०० घेऊन येवून माझा सावकार दिनकरराव नामजोशी रा. बुलडाणे यांना देऊन मजला तुमचे घरीं घेऊन जावे. नाहीं तर तुमचा मजवर कोणत्याही प्रकारचा हक्क राहणार नाहीं. व मी हीच फारकती समजून दुसरा घरठाव करीन कळावें तारीख २८-२-१६ इ.

दस्तुर मनोहर गोविंद देशपांडे अर्जनवीस राहणार बुलडाणे.

सही

चंद्रभागा मर्द शंकर नि. आंगठा

नो. नं. ९१

नोटिशीचें उत्तर

शेवती मर्द बापूना धोबी व रंजानी वल्लद मारोती रा. चरणगांव वरणगांव पो. आलेगांव तालुका बाळापूर जिल्हा आकोला.

यांसः—

खालीं सही करणार यांजकडून जाहीर नोटिशीनें कळविण्यांत येते कीं माझे घरून तुह्मी व तुमचे मुलानें नवसाचे निमित्तानें आमचे येथील १५० रुपये किमतीचे दागीने सुद्धां माझी लग्नाची बायको शेवंती हिजला नेले आहे. व त्याच प्रमाणें तिजला आणण्याकरितां दोन वेळां आमचे कडील इसम आलें असतां तुह्मी सध्या आमचे पाठविणें होत नाहीं १०।१५ दिवसानंतर पोहोचवून देऊं असे दोन वेळ सांगितलें परंतु अजूनपर्यंत तुह्मी तिला माझे घरीं आणून पोहोचविलें नाहीं. तुमच्या मुलानें जी आह्माला नोटीस दिली ती खोटी आहे ही नोटीस पोंचले पासून आठ दिवसाचे आंत दाग दागीन्यासुद्धां तुह्मी माझी बायको शेवंती हिजला माझे घरून नेलेले दागीन्यासुद्धां पोंचाविलें पाहिजे नाहीं तर कायद्याप्रमाणें कोर्ट मार्फत इलाज केला जाईल ही नोटीस दिली तारीख २६-२-१९१६ इ.

सही

बापुना वा। खानाजी धोबी राहणार शिरल नेमान तर्फे
पिंपळ खुट ता० बाळापूर
जि० आकोला नि०
डावे हातचा आंगठा
दस्तुर डी एम. मोडक

नो. नं. ९२

नोटिशीचें उत्तर

सोनी मर्द नथू जात धोबी व रंजाजी वा। मारुती धोबी राहणार चरणगांव वरणगांव पोस्ट आलेगांव ता० बाळापूर जि० आकोला.

यांसः—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुह्मी व तुमचे मुलानें माझी बायको सोनी हिजला अंदाज २२५ रुपयाचे दागीने सुद्धां नवसाचे निमित्तानें माझे घरून नेलेंऊं आहे. तिला आणण्या करितां माझे कडील इसम दोनवेळां आले असतां तुह्मी तिला पाठविले नाहीं मागाहून १०।१५ दिवसा नंतर आणून पोहचऊ असें दोन्हीवेळां सांगितलें तेव्हांपासून अजून पर्यंत तुमच्या कबूली प्रमाणें तुह्मी तिला आमचे घरीं आणून पोंचविलें नाहीं. तुमचे मुलीनें जी आह्माला नोटीस दिली आहे ती खोटी आहे. ही नोटीस पोंचल्यापासून आठ दिवसाचे आंत तुह्मी तिला आमचे घरीं दागिन्यासुद्धां आणून पोंचविली पाहिजे नाहींतर कायद्याप्रमाणें फिर्याद करण्यांत येईल ही नोटीस दिली ता० २६-२-१९१६ इ.

सही

नथू वा। भगवान धोबी रा०
शिरल नेमान तर्फे पिंपळखुट
ता० बाळापूर जि आकोला
याचे डावे हातचा आंगठा
दस्तुर डी. एम. मोडक

नो. नं. ९३

जाहिर नोटीस

तुळसी मर्द किसन आंध रा सावरगांव ता० बाळापूर जि० आकोला पो० आलेगांव

इसः—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं, तुं मजला वतनदार प्रेस आकोला येथें ता० २९-१-१९१६ ची नोटीस नं. ४५ ची दिली ती मला पावली त्याचे उत्तर येणें प्रमाणें:—

आज सरासरी ३-३॥ वर्षें झालीं तूं माझ्या आईशी तंटा करून माझ्या दोन मुलांसह तुझ्या आईच्या घरीं माझ्या मागें गेलीस. मी तुजला या वरील वर्षांत ३।४ वेळां नेण्यास आलों तूं आली नाहींस तुझ्या आईच्या घरीं राहून तूं माझा लहान मुलगा आजारी झाला तेव्हां त्याचे औषध पाण्याचे गैरसोईमुळें गमावलास. तूं माझ्या आईशी तंटा करून गेलीस तेव्हां माझे घरांतील सवातीनशे ३२५ रुपये व दागीने कानांतील बाळ्या सोन्याच्या तुझ्या व मुलाच्या कानांतल्या व मुलाचा हस व ४ कडे सांखळी चांदीची व नाकांतील नथ सोन्याची, व चांदीची सरी, कोपरवाळ्या हातांतील व चांदीचे कडे, गळ्यांतील सांखळी चांदीची वगैरे जिनसा चोरून मजला न कळत घेऊन गेली. मी तुजला ३-४ वेळां नेण्यास आलो तूं आली नाहास ह्मणून शेवटीं लाचार होऊन मला दुसरी बायको करणें भाग झाले. आतां तुजला वागविण्या इतकी माझ्यांत शक्ती असून अन्नवस्त्राची तजवीज ही मजपाशीं आहे तर मला फारकती देण्याचें कांहींच प्रयोजन नाहीं. ज्या अर्थी माझे डागीने व पैसे तुजपाशी होते त्या अर्थी तुझ्या अन्नवस्त्राकरितां तीनशे ३०० रुपये तूं कर्ज काढलेस ही गोष्ट असंभवनीय आहे व चालूं दिवसांत नवऱ्याकडून कर्जाचे पैसे मिळतील अशा उमेदीवर कर्ज देणारा सावकार क्वचितच सांपडेल असो, तूं जे लिहिलेस त्यांतली मला एकही गोष्ट कबूल नाहीं. तूं आपल्या हट्टानें तूं नवरा करण्याच्या इरायांत असल्यामुळें राहिलीस त्याची तुला माफी देऊन लिहितो कीं जरी तूं आपल्या आईबापाच्या घरचा अन्नवस्त्राचा उपभोग घेऊन आज पावेतों कालक्रमणा केली आहेस तरी मला त्यांचा उपकार नको आहे. या साठीं तूं नेलेले ३२५ रुपये तेथें ठेऊन दे आणि माझे दागदागीने वर लिहिलेले आणि मुलगा यासह ही नोटीस पावल्यापासून ८ दिवसांचे आंत निघून ये ही नोटीस दिली. सही ता० १८-२-१९१६ इ.

सही

किसन वा भोनाजी द. खु.

नो. नं. ९४

विकाऊ आहे.

आमचीं दोन शेतें बावन एकरचीं आकोला नजीक कुंभारी येथें आहेत. ती आमचे गांवापासून दूर असलेमुळें विकण्याची आहेत. गरजूंनीं आमचेपाशीं पत्रव्यवहार करावा.

गोविंद भास्कर ओक सेक्रेटरी

मु. कमेटी जबलपूर

नो. नं. ९५

नोटीस

श्री. रा. रा. माधव केशव [illegible] पारसकर हल्लीं वस्ती आकोला

यांसः—

खालीं सही करणार यांजकडून कळविण्यांत येते कीं; तुमची शेती डापकी येथें आहे. त्यापैकीं ३ तीन शेतें ६२० रु० प्रमाणें सात पिकाच्या करारानें केले, पहिले पिकाचे ७२० रुपये रोख दिले व दुसऱ्या पिकाचे वेळीं रोख रु. १०० व शंभर १०० पेंडी कडबा १० रु. प्रमाणें एकूण रुपये ११० बाकी रु [illegible]१० मिति मार्गशीर्ष वद्य ५ मीसं गुरुजी (उर्फ) अनंतराव गंगाखेडकर व तामसीकर भोनाजी विठोबा काळे वगैरे मंडळी घेऊन आलो असतां आपण सांगितलें कीं, दुसऱ्या व तिसऱ्या पिकाचे पैसे एकदम दिल्यास मी व्याज न घेतां घेईन. ह्मणून मी दुसऱ्या दिवशीं रुपये ११३० घेऊन आलो असतां आपण रुपये घेतले नाहीं व व्याजाची आशा दाखविली, तुमचा माझा व्याजाचा करार मध्यला, पंच पुरावे आहेत. आतां तुमच्या मनांत बेमानकी दिसते. करितां या नोटिशीनें कळविण्यांत येते कीं, ते रुपये ११३० नारायण रामचंद्र [illegible] यांच्या दुकानावर त्याच माहिन्यांत अनामत ठेवली आहे. आपणास दोन चार वेळेस ह्मटले कीं आपली रक्कम घेऊन जा. रक्कम घेऊन जात नाहीं. यावरून आपली बेईमानकी दिसते. करितां या नोटिशीनें कळविण्यांत येते कीं नोटिस पोंचल्या तारखेपासून ८ दिवसाचे आंत रुपये घेऊन जावे. न घेऊन गेल्यास कोणत्याच प्रकारची जबाबदारी मजवर नाहीं. नोटिस देणें भाग पाडले, ह्मणून नोटिशीचा खर्च तुह्मास द्यावा लागेल. ह्मणून नोटिस दिली सही आज ता. १-३-१९[illegible]

सही

नैराम चिमणाजी पा. रा डापकी

द. खुद

नो नं. ९६

वऱ्हाडसमाचार

मिति फाल्गुन शु॥ २ शके १८३७

स्वराज्याचे हक्क मिळविण्याचा

एक नवा उपाय

हिंदुस्थानाला स्वतःचें राज्य चालविण्याचें शिक्षण देण्याच्या पवित्र कार्यासाठीं इंग्रज लोक इकडे आले आहेत व येतात असें नेहमीं सांगण्यांत येतें. आज इंग्रजांना आमचेवर राज्य करूं लागल्याला जवळ जवळ शंभर वर्षें झालीं. अजून आमचें शिक्षण पुरें झालें नाहीं काय? आणि स्वराज्याचा हक्क मिळविण्याची पात्रता आमचे अंगीं आली नाहीं काय! नसल्यास ती किती वर्षांनीं येणार? असा प्रश्न मुंबईच्या राष्ट्रीय सभेचे अध्यक्ष सर एस. पी. सिंह हे विचारतात. या प्रश्नाचें उत्तर सरकारकडून मिळण्याची अपेक्षा आहे, पण तें येईल अशी आशा दिसत नाहीं. अमेरिकेनें फिलिपाईन बेटाला स्वराज्य साऱ्या दहाबारा वर्षांत दिलें हें कसें? लोक हिंदुस्थानच्या लोकांपेक्षां अधिक सुशिक्षित, अधिक सुधारलेले किंवा अधिक बुद्धिमान् आहेत काय? या प्रश्नाचें उत्तर प्रामाणिक इंग्रज असें देतात कीं अमेरिकेनें चूक केली, पण तीच चूक शहाणे इंग्रज सरकार करूं इच्छित नाहीं. यावर पुनः असा प्रश्न विचारतां येतो कीं खुद्द इंग्रज सरकारनें फिलिपिनो लोकांसारख्याच रानटी लोकांना स्वराज्याचे हक्क दिल्याचीं उदाहरणें आहेत कीं नाहींत? हा प्रश्न मात्र अडचणीचा आहे. कारण प्रामाणिकपणानें सांगावयाचें ह्मणजे ब्रिटिश साम्राज्यांत स्वराज्याचा हक्क भोगणारे आणि हिंदुस्थानापेक्षां शतपटीनें रानटी असे देश आहेत असें कबूल करावें लागेल. ह्मणून पायोनियर, इंग्लिशमन, स्टेट्समन यांच्यासारखीं प्रामाणिक इंग्रजी वर्तमानपत्रें जगांतल्या यच्चयावत् भागांतलीं वर्तमानें रोज देतात, पण अशा अडचणी उत्पन्न करणाऱ्या देशांची माहिती न देण्याची खबरदारी घेत असतात. युनायटेड एंपायरनें घाण केली नसती, तर असे देश पृथ्वीच्या पाठीवर ब्रिटिश साम्राज्यांत आहेत येवढी गुणगुण सुद्धां हिंदुस्थानाला लागली नसती. पण आतां काय त्याचें? पासिफिक महासागरांत पश्चिम भागीं गिलबर्ट आणि एलिस अशीं दोन बेटें आहेत. पहिल्यांत ३०००० व दुसऱ्यांत २५०० अशी लोकवस्ती आहे. हीं १८९२ मध्यें इंग्रजांच्या हातीं आलीं. येथील लोक बहुधा नग्न स्थितींत राहतात, झाडपाल्याचे शिरोभूषण घालतात. लढाईच्या वेळीं नारळाच्या करवंट्यांचें केलेलें शस्त्र धारण करतात, आणि प्राण्यांच्या दांताची केलेली तलवार त्यांच्या वीराच्या हाताला भूषवीत असते. ही त्यांची सुधारणा. पण इंग्रज सरकारानें त्यांना स्वराज्याचा हक्क दिला आहे! त्यांच्यांतल्या शहाण्या माणसांचे हातीं सगळीं राज्यसूत्रें आहेत आणि ते राज्यकारभाराचें काम शहाणपणानें करतात असें इंग्रज लोकांनीं त्यांना सर्टीफिकेट ही दिलें आहे. ही हकीकत वाचल्यावर आपण सुधारलेले ह्मणवून घेऊन दुसऱ्याच्या तंत्राखालीं राहण्यापेक्षां नग्न व रानटी स्थितींत राहून स्वराज्य कां भोगूं नये? असा प्रश्न पुष्कळांच्या मनांत कां उभा राहणार नाहीं? शिक्षणानें, सुधारणेनें, व बुद्धिमत्ता दाखविल्यानें जे स्वराज्याचे अधिकार शंभर वर्षानंतर ही मिळत नाहींत, ते जर रानटीपणानें राहून फिलिपिनो लोकांना किंवा या बेटांतल्या रानटी लोकांना पंधरा वीस वर्षांत मिळवितां आले, तर आपण ही तो उपाय करून कां पाहूं नये असें वाटणें साहजिक आहे. 'तुह्मी रानटी नाहीं, ह्मणूनच तुह्मांला स्वराज्याचे हक्क आह्मी देत नाहीं' असें उत्तर पायोनियर सारख्या प्रामाणीक इंग्रजपत्रकर्त्यांनीं दिल्यावर हा नवा उपाय करून पाहण्यास आमच्यांतली कांहीं मंडळी तरी खास तयार होतील. सर एस. पी. सिंहाच्या प्रश्नाला सरकारकडून उत्तर मिळण्याची आशा नाहीं, तर निदान या शेवटल्या प्रश्नाचें उत्तर तरी प्रामाणिक इंग्रज देतील काय?

घनघोर संग्राम.

गल्या आठवड्यांत पश्चिम रणक्षेत्रांत व्हर्डुन येथें घनघोर संग्राम चालला होता. या संग्रामासाठीं आगोदर महिनाभर जर्मन लोकांची तयारी चालली होती. बेल्ज्यमच्या मार्गानें आगगाड्याच्या आगगाड्या दारूगोळा व तोफा यांनीं भरगच्च भरून चालल्या होत्या कोणी ह्मणतात कीं अगोदर तीन हजार तोफा तेथें नेऊन सुरक्षित ठेविल्यावर मागून सहासात हजार तोफा जर्मन लोकांनीं तेथें नेल्या. ऑर्टाइस येथें दोनदां झालेल्या फजीतीचा वचपा पूर्णपणें काढण्याचा जर्मन केसरचा बेत होता. या लढाईत मारूं नाहींतर मरूं अशा निश्चयानें जर्मन लोक आवेशानें शिरले होते. शिपायांचा उत्साह द्विगुणित व्हावा ह्मणून स्वतः केसर लढाईचे जागीं गेले होते. इतक्या तयारीनंतर झालेली लढाई आजपर्यंत प्रस्तुत युद्धांत झालेल्या सर्व लढायां पेक्षां अधिक घनघोर झाली यांत आश्चर्य नाहीं. या लढाईचें तारेनें आलेलें वर्णन वाचून सुद्धां बुद्धि कुंठित होते. या लढाईत अगणित कुलुपी गोळे खर्च झाले, आणि जर्मन लोकांचा भयंकर प्राणहानि झाली. मृत जर्मन शिपायांच्या प्रेतांच्या राशी दरीच्या तोंडाशीं अडकून बसल्यामुळें दरीच्या आंत रक्ताचें तळें जमलें होतें व त्या रक्ताच्या प्रवाहाच्या जोरानें जेव्हां तो बंधारा फुटला, तेव्हां तर रक्ताच्या नद्या इतक्या जोरानें वाहुं लागल्या कीं त्यामुळें कित्येक प्रेतें वाहत गेलीं! लाखो लोकांच्या प्राणांची हानि करून जर्मन बादशहानें अखेर काय मिळविलें असा प्रश्न केला तर जवळ जवळ 'कांहीं नाहीं' असेंच उत्तर देणें भाग पडेल. अजून ही जर्मनीची खुमखुमी जिरली नाहीं. केसरनें रचलेल्या नाटकाचा हा एक अंक आहे, बाकीचे अंक अद्याप व्हावयाचेच आहेत असें ह्मणतात!

आणखी एक बोट बुडाली

पी. अँड ओ. कंपनीची मालेजा नांवाची उतारूंची एक बोट पूर्वेकडे येण्यासाठीं इंग्लडचा किनारा सोडून निघाली असतां थोडक्याच अवकाशांत डोव्हर जवळ सुरुंगाला लागून बुडाली या बोटीवर एकंदर माणसें सुमारें चारशे वर होतीं. त्यांतलीं २६० वांचविण्यात आलीं. बाकीच्यांचा पत्ता अद्याप लागावयाचा आहे. इंग्लंडच्या किनाऱ्यापाशीं जेथें दुसऱ्या पुष्कळ बोटींकडून साह्य मिळणें शक्य होतें अशा ठिकाणीं हा अपघात घडला ही त्यांतल्या त्यांत ईश्वरी कृपाच ह्मटली पाहिजे. याच सुमारास इंग्लंडच्या किनाऱ्यावर वादळ झालें होतें व त्यामुळें सुरुंग ठेवलेल्या ठिकाणापासून वाहत वाहत दूर गेले असा कित्येकांचा तर्क आहे. या सुमारास तेथें थंडी ही अतिशय पडली होती. त्यामुळें समुद्राचें पाणी बर्फासारखें गार झालें होतें. जे

दुर्दैवी प्राणी बोटींतून पडावांत उडी मारतांना समुद्रांत पडले त्यांच्या काळजांना गार पाण्याचा आघात होऊन अशक्त काळजाचीं माणसें आसन्न मरण झालीं असलीं पाहिजेत असें डाक्तर लोकांचें ह्मणणें आहे. कांहीं हो असो. झालेला अपघात भयंकर होता यांत शंका नाहीं. बोटीचा नाश पानबुड्या बोटींनीं किंवा टार्पेडोनीं झालेला दिसत नाहीं. कारण या अपघाताचे वेळीं जो स्फोट झाला त्याचा आवाज इंग्लंडच्या किनाऱ्यावर ऐकूं गेला. टार्पेडोचा आघात येवढा नाद करीत नाहीं. ज्या सुरुंगामुळें हा अपघात घडला तो इंग्रजांनीं घातलेला होता कीं जर्मन शत्रूंचा होता तें ही निश्चितपणें सांगतां येत नाहीं. या अपघातांत सापडलेल्या इंग्रज मडमा हातांत आपलीं तान्हुलीं घेऊन मोठ्या धैर्यानें संकटाला तोंड देतांना आढळलीं असें वर्णन तारेनें आलेलें आहे. धन्य आहे अशा धैर्यवान मातांची !

देशी संस्थानिकांना मिळालेली सनद.

गेल्या आठवड्यांत ना. लार्ड हार्डिंज यांच्या हातून जोधपूरच्या महाराजांना राज्याचे पूर्ण अखत्यार देण्यांत आले. त्यावेळचे लाट साहेबांचें भाषण ह्मणजे आमच्या देशी संस्थानिकांना मिळालेली महत्त्वाची सनदच ह्मटली पाहिजे. देशी संस्थानिकांविषयीं या वेळीं लाट साहेबांनीं सामान्यतः जीं विचारें केलीं तीं लार्ड हार्डिंज साहेबांच्याच तोंडून व तीं प्रस्तुतच्या सारख्या काळांतच निघणें शक्य होतें. ' देशी संस्थानिकांविषयीं हिंदुस्थानसरकारचें राजनीतीचें धोरण निदान अलीकडे कित्येक वर्षांत तरी सहानुभूति व विश्वास यांनीं युक्त आहे, असें ते ह्मणाले. यांत जितका प्रांजलपणा तितकेंच सत्य आहे यांत बिलकुल शंका नाहीं. ' निदान अलीकडे कित्येक वर्षांत' या शब्दाचा अर्थ वर्तमानपत्राचे वाचक लार्ड मिंटो साहेबाच्या कारकीर्दीपासून असा करतील तर त्यांचा समज बहुधा यथार्थ होईल असें वाटतें. लार्ड कर्झन साहेबांचें दिल्ली दरबारच्या वेळचें संस्थानिकांशीं वर्तन आणि लॉर्ड हार्डिंज साहेबांचें वर्तन यांच्यांत जमीन अस्मानाचा फरक कोणालाही दिसून येईल. देशी संस्थानिकांना हिंदुस्थानाबाहेर जावयाचें झालें तरी हिंदुस्थानसरकारची परवानगी विचारली पाहिजे असा लॉर्ड कर्झन यांनीं घातलेला निर्बंध कोणीकडे आणि ' संस्थानिकांवर त्यांच्या स्वातंत्र्याचे आड येणारे निर्बंध घालणें हें त्या संस्थानिकांना किंवा त्यांच्या प्रजेला घातुक होईल इतकेंच नव्हे, तर खुद्द ब्रिटिश साम्राज्याला ही घातुक होईल ' हें बादशहाचे प्रतिनिधि या नात्यानें आपली जबाबदारी ओळखून लॉर्ड हार्डिंज साहेबांनीं भर दरबारांत उच्चारलेलें वाक्य कोणीकडे ! लाटसाहेबांचें हें वाक्य ह्मणजे देशी संस्थानिकांना प्रस्तुत युद्धांत त्यांनीं राजनिष्ठापूर्वक आणि खरोखर मनापासून ब्रिटिशसरकारला केलेल्या मदतीबद्दल पहिलें बक्षीस ह्मणून दिलेली सनदच होय.

हिंदी वीराची बहादुरी.

हिंदुस्थानांतून लढाईवर गेलेल्या ज्या अनेक वीरांनीं हिंदुस्थानाच्या मुखाला उज्वलता आणिली त्यांत ग्वालेर येथील कर्नल हाटे हे एक होत. याची तारीफ फील्ड मार्शल सर जॉन फ्रेंच यांनीं आपल्या शेवटच्या खलीत्यांत बरीच केली आहे हें ऐकून आह्मांस जितका संतोष तितकाच अभिमान ही वाटतो. हिंदी वीरानें आपल्या देशाबाहेर कीर्ति मिळविल्याचें ऐकून कोणा हिंदी माणसाला आनंद वाटणार नाहीं ? त्यांतून ही कर्नल हाटे हे महाराष्ट्रीय असल्यामुळें आह्मां महाराष्ट्रीयांना त्यांचे विषयीं विशेष अभिमान वाटणें साहाजिक आहे. कर्नल हाटे हे तरुण आहेत. लढाईवर जाण्यापूर्वी हे श्री. शिंदे सरकारच्या फौजेंत असि. कॉर्टर मास्टर जनरलच्या हुद्यावर होते. हे १९०७ सालीं लष्करी नौकरींत शिरले आणि अवघ्या १० वर्षांच्या अवधींत ते कॅपटनच्या हुद्यावरून चढत चढत कर्नलच्या हुद्यापर्यंत जाऊन पोचले. हे आज १८ महिने युरोपांतल्या पश्चिम रणक्षेत्रांत ट्रन्सपोर्टच्या कामावर आहेत. येवढ्यांत इंग्रजी सेनापतीकडून त्यांनीं येवढें प्रशंसापत्र मिळविलें ही गोष्ट त्यांच्या कर्तृत्वाची तशीच निधड्या छातीची साक्ष देत आहे. या विजयी वीराचा योग्य सन्मान तो इकडे परत आल्यावर श्री. शिंदे सरकार करतील अशी आह्मास पूर्ण खात्री आहे.

हिंदुस्थानची राष्ट्रभाषा

मि. गांधी यांचे विषयीं आमचे मनांत अत्यंत आदर आहे. त्यांनीं हिंदुस्थानची विशेषतः आफ्रिकेंतल्या आपल्या हिंदी बांधवांची सेवा विसरण्याइतका कृतघ्न पुरुष हिंदुस्थानांत निघणें शक्य नाहीं. त्यांचा स्वार्थत्याग, धीरोदात्त स्वभाव, सरळ व साधें वर्तन, नम्रता, इ. गुण अमोल आहेत. सारांश ते आह्मां सर्वांना वंद्य आहेत. पण त्यामुळें त्यांचीं सारीं मतें आह्मांस ग्राह्य वाटलीं पाहिजेत असें ह्मणतां येणार नाहीं. विशेषतः हिंदुस्थानांत हिंदी ही राष्ट्रभाषा होण्यास पात्र आहे असें जें त्यांना वाटत आहे तें आमच्या मतें चुकीचें आहे. बनारस येथें मला राष्ट्रभाषेंत—हिंदींत— बोलतां येत नाहीं याबद्दल मला खेद वाटतो असें त्यांनीं ह्मटलें. मद्रास इलाख्यांत ते नुकतेच जाऊन आले. तेथें आपणास हिंदी बोलतां येत नाहीं या बद्दल त्यांनीं खेद प्रदर्शित केला कीं कसें तें अद्याप कळलें नाहीं. तेथें ते हिंदींत बोलले असते तर किती जणांना कळलें असतें ? आह्मांला देशी भाषांचा अभिमान नाहीं असें नाहीं. साऱ्या हिंदुस्थानांत सर्वांना कळेल अशी एखादी देशी भाषा असती तर राष्ट्रीयत्वाला तिचें मोठें साह्य झालें असतें ही गोष्ट आह्मांस मान्य आहे पण तसा प्रकार नाहीं, रामेश्वराकडे हिंदी भाषा जाणणारा हजारांत एक सुद्धां माणूस सांपडावयाचा नाहीं, असा खरा प्रकार असतां हिंदी ही हिंदुस्थानची राष्ट्रभाषा आहे अशी नसती टिमकी वाजविण्यांत काय अर्थ आहे ? राष्ट्रभाषा होण्यास त्या भाषेच्या अंगीं पात्रता तरी केवढी पाहिजे याची कल्पना फारच थोड्या लोकांना झालेली दिसते. नुसती पुष्कळ लोकांच्या तोंडीं एखादी भाषा असली ह्मणजे ती राष्ट्रभाषा होण्यास पात्र ठरविणें हा मनाचा उथळपणा आहे. त्या भाषेचें वाङ्मय इतक्या उच्च दर्जाचें हवें कीं त्या वाङ्मयांतल्या विचाराचा संचार राष्ट्रांतल्या हरएक व्यक्तीच्या अंगांत झाला पाहिजे. तशी तरी पात्रता हिंदीभाषेच्या अंगीं आहे काय ? नाहीं तर हिंदी ही राष्ट्रभाषा होण्यास पात्र कशी ?

बांकुरांतला दुष्काळ.

बंगाल्यांत कायमची धारापद्धति आहे. तेथें इतर प्रांतांतल्याप्रमाणें दर तीस वर्षांनीं किंवा त्याच्याही आधीं पुनः जमिनीचा बंदोबस्त होत नाहीं. या पद्धतीनें शेतकऱ्याची स्थिति बरी आहे असें ह्मणतात. पण बांकुरामधल्या दुष्काळाचीं वर्णनें कलकत्याकडच्या वर्तमानपत्रांतून वाचण्यास मिळतात तीं पाहिलीं ह्मणजे पळसाला तीनच पानें या ह्मणीची आठवण होते. बांकुरा हा बंगालमधला अकरा लक्ष वस्तीचा एक जिल्हा आहे, आणि या अकरालाखांपैकीं आठ लक्षलोक दुष्काळाच्या भयंकर जबड्यांत सांपडले आहेत! साऱ्या हिंदुस्थानांत बंगाल इतकी दाटवस्ती कोठेंही नाहीं हें जितकें खरें आहे तितकेंच तेथल्या इतके श्रीमंत जमीदार ही कोठें नाहींत ही गोष्ट खरी आहे. असें असतां बंगालच्या एका जिल्ह्यांत दुष्काळ पडतांच तेथील लोकांच्या संकटनिवारणार्थ मुंबई, नागपूर सारख्या दूरदूरच्या लोकांच्या कानीं दुष्काळपीडित लोकांचा आक्रोश यावा या वरून त्या दुष्काळाचें स्वरूप किती भयंकर असलें पाहिजे तें दिसून येईल. पण त्याला एक कारण आहे. एकंदर हिंदुस्थानच्या लोकांच्या जीवनाचा एकच आधार आणि तो शेतकी हा आहे, आणि हिंदुस्थानांतली शेतकी केवळ मेघराजाच्या कृपादृष्टीवर अवलंबून राहणारी आहे. इतर प्रांतांतून कांहीं थोडा बहुत तरी व्यापार, व इतर उद्योगधंदे दृष्टीस पडतात. बंगालमध्यें तेंही नाहीं. यामुळें एखादे वर्षीं पावसानें जरा ताणून धरल्याबरोबर तिकडच्या शेतकऱ्यांचे डोळे पांढरे होण्याची वेळ येते. बांकुराची यंदा अशीच स्थिति झाली आहे. ही स्थिति किती भयंकर आहे याची बरोबर कल्पना नुसतीं वर्तमानपत्रांतलीं वर्णनें वाचणारांना बरोबर रीतीनें करतां येणें शक्य नाहीं. तिचें यथार्थ चित्र दृक्पटलावर उठण्याला वस्तुस्थिति प्रत्यक्षच पाहिली पाहिजे. तथापि हीं शब्दचित्रें सुद्धां अत्यंत हृदयद्रावक आहेत. हिंदुस्थानांतल्या निरनिराळ्या प्रांतांतून आतां भ्रातृभावसंबंध स्थापित झाला आहे. आह्मी सर्व एका हिंदमातेचीं लेंकरें आहों असें प्रत्येकजण ह्मणत आहे. अशावेळीं आपल्या आठ लक्ष भावंडावर आलेलें संकट तें बाकीच्या २९॥ कोटि भावांवर आलेल्या संकटाप्रमाणेंच आहे असें समजून हीं बाकीचीं भावंडें त्यांच्या मदती करितां धावून जातील तर बांकुरा येथील लोकांची दीन स्थिति एका दिवसांत मावळून जाईल ही गोष्ट खरी आहे. पण हा केवळ पाटीवरचा हिशोब झाला. आंब्याच्या टोपलीचे हिशोब करणाऱ्या लहान मुलांना ज्याप्रमाणें त्या हिशोबांनीं यत्किंचितही समाधान वाटत नाहीं, किंवा कोट्यावधि रुपयांच्या नफा तोट्याच्या उदाहरणांनीं दरिद्री आईबापाचा मुलगा श्रीमंत होऊं शकत नाहीं त्याप्रमाणें नुसत्या भ्रातृभावाच्या लांब-लांब गप्पांनीं, सहानुभूतीच्या तारांनीं किंवा वर्तमानपत्रांतल्या कालमच्या कालम लांब वर्णनांनीं बांकुराच्या लोकांचे प्राण जे डोळ्यांत उतरले आहेत, ते तिळमात्रसुद्धां खालीं येणार नाहींत. त्यासाठीं प्रत्यक्ष दानाची कृति करणारे उदार अंतःकरणाचे महात्मेच पाहिजे आहेत. असे महात्मे बंगालसारख्या श्रीमान् जमीनदारांत निघूं नयेत हें आश्चर्य आहे. बंगाल्यांत ७ कोट वस्ती आहे. येवढ्या वस्तीला ८ लक्ष लोक भारी वाटावे काय? इतर प्रांतांनीं बांकुराच्या दुष्काळपीडितांच्या मदतीला धावूं नये असें आमचें ह्मणणें नाहीं. जर सारें हिंदुस्थान एक राष्ट्र आहे असें आपण ह्मणत आहों तर त्या राष्ट्रांत कोठें ही दुष्काळ पडो, आपल्या देशबंधूच्या मदतीला धावून जाणें हें आपलें कर्तव्यच आहे आणि तें आपणांस चुकवितां येत नाहीं. पण ही कर्तव्याची जाणीव दूरदूरच्या प्रांतांपेक्षां वस्तुतः बंगालला विशेष असली पाहिजे. पण ती असल्याचें कांहीं चिन्ह दिसत नाहीं हें कसें ? बंगाली लोकांनीं नुसत्या देशाभिमानाच्या लांब लांब बाता मारण्याचेंच काम स्वतःकडे घेतलें आहे काय ? असा प्रश्न रास्त रीतीनें विचारतां येईल इतकेंच आमचें ह्मणणें आहे. बंगाली लोक जरी स्वकर्तव्यपराङ्मुख झाले असले तरी इतर प्रांतांनीं ही तसें होणें योग्य नाहीं. त्याच्या योगानें आपण ईश्वराचे घरीं दोषी ठरूं इतकेंच नाहीं, तर ऐहिक दृष्टीनें सुद्धां भूतदयेच्या व राष्ट्रीयत्वाच्या विरुद्ध वर्तन केल्याचा दोष आपले पदरीं येईल. इतर राष्ट्रें आपणांस तुच्छ समजतातच आहेत, तीं अधिक तुच्छ समजूं लागतील, आणि आपणांस वर मान करण्यास तोंड राहणार नाहीं. माणसाची तशीच राष्ट्रांची परीक्षा संकटाचे वेळींच होत असते, हें लक्षांत घेऊन हिंदुस्थानांतल्या इतर प्रांतांतल्या लोकांनीं आपापल्या कर्तव्यास जागून ठिकठिकाणीं दुष्काळफंड उभारून यथाशक्ति तावडतोब मदत पाठवावी अशी आमची आग्रहाची विनंति आहे.

गेल्या शेती परिषदेच्या समारंभांत ज्यांस पदकें सनदा व बक्षिसें वाटण्यांत आलीं त्यांची यादी.

रौप्य पदकें

१ रा. रा. झांगो लक्ष्मण तेली गारडगांव

सनदा.

उमरावती जिल्हा

१ रा. रा. राजाराम नऊजी पथरोट
" राजाराम तुकाराम खिराळा.

बुलडाणा जिल्हा

१ रा. रा. चिमणराव शिवराव देशमुख वडनेर भोलजी
२ " यशवंतराव रामचंद्र देशपांडे नळगांव

३ " नागोराव वामनराव देशपांडे बोराखडी

आकोला जिल्हा.

१ रा. रा. बळवंत मोरेश्वर पंडित मूर्तिजापूर
" रायसाहेब नारायणसिंग बभुतसिंग आकोट

निमाड जिल्हा.

१ आनंदराव विनायकराव केकरे पाटाजान
२ ठाकूर महिपतसिंग मोतीसिंग जसवाडी

बक्षिसें. कापूस

आकोला.

१ हरी फकीरजी शिंपी आलेगांव रु. ३०
२ खंडेराव बापूराव मेडशी रु. २०
३ चेअरमन गायगांव यूनियन रु. १५

उमरावती

१ केशवराव ठाकूर तिवसा रु. ३०
२ बळीराम मोरेश्वर कांडली रु २०

बुलडाणा

१ गुलाम अहमदखा पिंपळगांवराजा रु. ३०
२ मारुती वेडूजी वडनेरभोलजी रु २०

यवतमाळ.

१ वाय जी. देशमुख तळेगांव रु. ३०
२ पुंडलीकपंत गळव्हा रु २०
३ एऊ. के. वहिवाटदार तिवसा रु १५

निमाड

ठाकूर महतापसिंग जसवाडी ३०
ठाकूर किशोरसिंग जसवाडी २०

वर्धा

१ कोर्ट ऑफ वॉर्डस नाचणगांव ३०
पी. आर. देशपांडे चिखली २०

भूईमूग

१ चेअरमन बाणगांव यूनियन ३०
२ गोविंदा माळी बेरगांव ता. वर्धा २५
३ ठाकूर किशोरसिंग जसवाडी २०
४ जी. व्ही. खरे हरसद निमाड १५
५ अहमदखा मेडसी निमाड १०
६ ठाकूरदास रामरतन तिवसा अमरावती ५

जवार (सावनेर)

१ गुलाम अहमदखा पिंपळगांवराजा २०
२ विश्वंभर गोपाळ देशपांडे दर्यापूर १५

जवार (चपटी)

१ बी. एम्. पंडित मूर्तिजापूर २०
२ किशोरसिंग जसवाडी १५

जवारी (रामकेळ)

१ रावसाहेब बी. आर. लांडगे २०
माधवराव मांडलेई नहलेदा १५

गहूं

१ केशव जयराम चौधरी लोणी ता. बऱ्हाणपूर २०

या शिवाय शेतकी खात्यातर्फे एक रौप्य पेला ठाकूर महेतापसिंग यांस देण्यांत आला व तालुका अग्रिकल्चरल असोसियेशन मार्फत आकोले जिल्ह्यांतील आलेगांवचे राहणारे रा. हरी फकीरजी यांस व उमरावती व बुलडाणें जिल्ह्यांतील अनुक्रमें केशवराव ठाकूर तिवसा व गुलाम अहमदखां पिंपळगांवराजा यांस रौप्य पेले मिळाले आहेत. या सर्व मंडळींचे आह्मी अभिनंदन करितो.

विजयी कोण !

(बल किंवा नीती)

वरील प्रश्न सुचण्याचें कारण सध्याची जगाची वस्तु स्थिती होय. कोणी विचारील, काय हो हा प्रश्न ! आजपर्यंत कित्येक तत्वज्ञांनीं व विचारी लोकांनीं ह्या प्रश्नाचें उत्तर ठाम दिलेलें आहे. ह्या प्रश्नाचा तात्विक अथवा पारमार्थिक दृष्ट्या विचार न करितां जर व्यवहारिक दृष्टया विचार केला तर त्याचें उत्तर वरील लोकांच्या उत्तरापेक्षां बरेंच निराळें पडेल यांत संशय नाहीं. नीती व सत्य यांचा नेहमी जय होतो असें ह्मणावे तर, बेलजम, पोलंड, सर्विया, मांटिनीग्रो, फ्रान्सचा उत्तर भाग, ल्युसिटानिया व पर्शिया आगबोटी यांतील लोकांनीं अशी काय अनीती केली होती कीं त्यांचा जर्मनांनीं नायनाट करावा. कोणी ह्मणेल अजून युद्ध संपलें नाहीं शेवट ह्याच लोकांचा विजय होणार व जर्मनांना धूळ खात पडावे लागणार परंतु, घटकाभर गृहीत धरून चाललें कीं, फ्रान्स, इंग्लंड व राशीया यांच्या सहाय्यानें जर्मनांचा पराभव झाला; तरी, लाखो अनपराधी बेल्जन्स, पोल्स, सर्वियन्स, मांटिनीग्रन्स, फ्रेंच, इंग्लिश, रशियन्स कायमचे गारद झाले, हजारो अनपराधी सच्छील लोक समुद्राच्या तळीं जाऊन नामशेष झाले, लाखो कुटुंबे उजाड झालीं, कोट्यावधी पौंड किंमतीची वरील लोकांची मालमत्ता सफाई बुडाली, युद्धक्षेत्राबाहेरील युद्ध सर्व पृथ्वीला "त्राही भगवान्" असें झालेलें आहे, ह्या गोष्टींचा विचार करितां जर्मनांचा सध्या अदृश्य असलेला पराभव ह्मणजे न्यायाचा जय झाला असें ह्मणतां येईल काय ? जर्मन लोक जो इतका धुमाकूळ माजवून जगाला गांजवून सोडीत आहेत, अधिक गांजविण्यास समर्थ राहिले आहेत, व तात्कालिक मानानें पहातां पुढेंही रहाण्याचा संभव आहे, याचा अर्थ तरी काय ! याचा अर्थ "बळी तो कान पिळी" असा जर कोणी लाविला तर तो फारसा चुकीचा होईल काय ? ज्या युनायटेड, स्टेट्सनें ल्युसिटानिया आगबोट बुडाली त्या वेळीं नीतीच्या तत्वांचा व मानवी कल्याणाच्या अंमलबजवणीचा जाहीरनामा फडकविला होता, तेच युनायटेड स्टेटस आतां, तीं सर्व तत्वें धुडकावून देऊन जर्मन लोक अद्याप पर्यंत पूर्वी प्रमाणेंच अमेरिकन बोटी बुडवीत असतांही जर्मन तत्वां पुढेंच जवळ जवळ मान वांकवीत आहे याचाही अर्थ वरील प्रमाणेंच लावायला हरकत नाहीं युनायटेड स्टेटला पक्के माहीत आहे कीं, मनगटांत जोर नसतां, नुसती नीतीची ध्वजा उभारून अथवा नीतीतत्वाची उच्च स्वरांत तुतारी वाजवून, जर्मन लोक ऐकणार नाहींत. ग्रीस व रुमानियाचीही स्थिती तीच आहे. वस्तुस्थितीच्या मानानें पहातां लढाईचा शेवट लढाईच्या आरंभीं जितका दूर होता तितकाच दूर आजही आहे, व जर्मनांच्या अत्याचाराबद्दल त्यांचें शासन होणें बाजूला राहो परंतु ज्या राष्ट्रांचें जर्मनांनीं सर्वस्वी नुकसान केलेलें आहे त्या नुकसानीची भरपाई करून देण्याची ताकद सुद्धां इतर राष्ट्रामध्यें आज असलेली दिसत नाहीं. व एकंदरींत विचार करितां "सत्यमेव जयते" वगैरे तत्वें परमार्थ साधनासाठीं कितीही उपयोगी असली तरी, ऐहिक लाभासाठीं, ह्या तत्वांना मनगटाच्या जोराचा जबरदस्त पाठिंबा असल्या खेरीज, हीं तत्वें अंमलांत आणूं पहाणें ह्मणजे आ वासून आलेल्या वाघापुढें, जवळ बंदूक न ठेवितां ज्ञानेश्वरी वाचणें होय. केसर नरकांत जाईल, व त्याचे मंत्री व सैनिकही नरकांत जातील. परंतु जोंपर्यंत त्याच्या मनगटांत जोर आहे तोंपर्यंत तो आपल्या शत्रूंना नरकयातना भोगावयास लावील यांत संशय दिसत नाहीं. या जगांत चांगल्याचा परिणाम चांगला व वाईटाचा वाईट हे जर मापनीय कालांत मनुष्याच्या प्रत्ययास येते तर सत्याचा व नीतीचा विजय खचित अधिक प्रमाणानें झाला असता. कीती तरी अपात्र लोक ऐहिक सुखें व चैनी भोगीत आहेत. किती तरी पात्र लोक दुःखानें व संकटानें गांजून गेलेले आहेत. पहिल्या वर्गातलें लोक "बाबानें हीं सुखें व ह्या चैनी क्षणभंगुर आहेत" असें सांगून पात्र होण्याचा जितका संभव आहे, तितकाच, दुसऱ्या वर्गातल्या लोकांचें बाबांनो तुह्मी स्वर्गांत जाल" " असें सांगून दुःख कमी होण्याचा संभव आहे.

शोचनीय मृत्यु.

डॉ० सर रामकृष्ण भांडारकर यांचे वडील चिरंजीव प्रो. श्रीधर रामकृष्ण भांडारकर यांना गेले आठवड्यांत देवाज्ञा झाल्याचें वर्तमान कळविण्यास आह्मांस दुःख वाटतें. हे एक मोठे विद्याव्यासंगी, कदारा, आणि एकांतप्रिय विद्वान होते. मुंबई युनिव्हर्सिटीच्या आसिस्टंट रजिस्ट्रारचें काम बरींच वर्षें केल्यावर हे एलफिन्स्टन कॉलेजांत संस्कृतचे प्रोफेसर झाले व तेथून गेल्या सालींच ते पेनशन घेऊन निघाले नंतर ते विल्सन-कॉलेजात संस्कृतचे प्रोफेसरचें काम करीत होते. असि. रजिस्ट्रारच्या जागीं असतांना त्यांनीं आपल्या आफिसला उत्तम व्यवस्थेचें वळण लावून दिलें होतें. स्त्रीशिक्षणाचे हे कट्टे पुरस्कर्ते होते हे बोलके सुधारक नव्हते. त्यांनीं आपल्या दोघी मुलींना उच्च प्रतीचें शिक्षण दिलें होतें. त्यांची प्रकृति सुदृढ होती. मिताहार, निर्व्यसनता, व्यायाम दीर्घोद्योग, आनंदी व विनमुखती स्वभाव इ. कित्येक बहुमोल गुणाचें साहचर्य त्यांचे ठायीं होतें ह्यातारपणीं असा कर्ता सवरता पुत्र आपल्या अगोदर आपल्या देखत गेलेला पाहून सर साहेबांची कंबर खचणें स्वाभाविक आहे. पण त्यांचा नेहमींचा विवेक आणि ईश्वरी इच्छेस अनुसरून वागण्याची तयारी प्रस्तुत प्रसंगीं त्यांना धैर्य देईल अशी आह्मी आशा करतों.

वऱ्हाडवृत्त.

हवामानः— या महाशिवरात्रीच्या सतकांत थंडी पुनः जोमदार अशी वाटूं लागली आहे. पण इतर सर्व लक्षणें उष्ण कालाची आवाडी ध्वनित करीत आहेत. उमरावती आकोला व बुल्ढाणा या तिन्ही जिल्ह्यांतील प्लेगाचा विस्तार अद्याप कमी नसून दर हप्त्याची मृत्यूची संख्या ६०० वर आहे. इतर रोगराई कांहीं नाहीं.

प्रांतिक कायदे कौन्सिलः— या काउन्सिलाची बैठक येत्या गुरुवारीं भरणार असून त्यावेळेस सरासरी १०४ प्रश्नांच्या मालेला सरकारी उत्तरें देण्यांत येतील. व सेंट्रल प्राव्हिंसच्या जमीन महसुलाच्या कायद्यासंबंधाचें बिल मांडण्यांत येईल. इ. इ. आणि तारीख १३ मार्च रोजीं भरणाऱ्या सभेंत १९१६-१७ चे प्रांतिक बजेट विचारांत घेण्यांत येईल.

इजारा टेनन्सी बिल— यवतमाळ येथें तारीख १५ मार्च रोजीं इजारदार सभा एक जादा सभा भरऊन या बिलाचा विचार करणार आहे. ह्मणजे त्या विचाराची मांडणी दुसरे दिवशीं सरकारी सभा भरेल त्यावेळीं नीटपणें करण्यांत येईल. या तारखेस नामदार चीफ कमिशनर साहेब ही यवतमाळास येणार आहेत.

यथील पब्लिकवर्कस् खात्याचा स्यानिटरी वर्कस् डिव्हीजन निराळा करण्यांत आला होता तो पुढील माहिन्या पासून मोडण्यांत येईल

अबकारी हरास— आज या जिल्ह्याचा अबकारी हराास होणार आहे. मक्तेदारांची चढाओढ व सरकारी उत्पन्नाची भरभराट यांचा परिणाम मदती व व्यसनी लोकांच्या मनावर न होतां त्यांच्या कुटुंबांतील माणसांवर फार होतो. हरासाची धांदल ह्मणजे एक सुखसेव्य नाटकच आहे.

शीलनाथ प्रासादिक नाटक मंडळीचे बोधपर संगीत खेळ लोकांस अधिकाधिक प्रीय होत चालले आहेत असें दिसतें. तेव्हां समाजातील नाटकग्रंथकारांनीं हें सुधारणेचें धोरण पाहून अधिक चांगली नाटकें करण्याचा प्रयत्न करावा. ह्मणजे संत मंडळींना ही रंगभूमीवर येण्याला विशेष आनंद वाटेल.

फटक्यांची मजल— 'स्वराज्याचे' संपादक राजश्री रामचरणलाल यांस वर्तमानपत्रांतल्या राजद्रोहा बद्दल १० वर्षें काळेपाणी होऊन त्या दैवाच्या सफरींत ते नागपूरच्या तुरुंगात आहेत. तेथें १५ जानेवारीला त्यांस पेपरपालिशचें काम पुरें न केल्यामुळें ३० फटके मारले. आतां ते कामाला रुजूं होत नाहींत ह्मणून नागपुरास त्यांच्यावर फौजदारी खटला चालू असून बुधवारची पुनः तारीख आहे ! कायद्याच्या क्रूरतेचा हा कळस होय आणि ह्मणूनच मानवीपणाला जागृत करण्यासाठीं व्हाइसराय साहेबांकडे मुंबईच्या 'भूतदया' संस्थेनें अपिल केलें आहे.

नोटीस

आकोला म्यु० ऑफिस
ता० १० जानेवारी १९१६

आकोलें म्यु० कमेटीस कर देणाऱ्या सर्वत्र लोकांस जाहीर करण्यांत येते कीं, सेक्रेटरीएट पत्र नंबर १२८८–७–१६–५३ ता० १ डिसेंबर १९१५ चे अन्वयें घरपट्टी व गाडी जनावर पट्टी आकारण्या संबंधाचें वर्ष बदललें आहे. ह्मणजे पूर्वी हे कर जानेवारी १ पासून तों दिसेंबर ३१ अखेरपर्यंत द्यावे लागत असत. आतां त्या तारखा रद्द करून एप्रिल १ पासून मार्च ३१ अखेर वर्ष करणें संबंधीं ठराव झाला आहे. वरून कमेटीनें स्पेशल जनरल

कमेटीचा ठराव नंबर ९ मध्यें १९ महिन्यांचा (ह्मणजे ता० १-१-१६ पासून ता० ३१-१ १७ पावेतों) कर आकारून वसूल करण्याचें ता० ९-१-१६ इ० रोजीं ठरविलें आहे. तें सर्व लोकांच्या माहितीकरतां प्रसिद्ध केलें आहे. कळावें ता० १०-१-१६

आकोला तारीख
१० जानेवारी सन १९१६

R. V: Mahajani
व्हाइसचेअरमन म्यु. कमीटी आकोला
नो. नं. ९७

जाहिर नोटीस

कि० मु० नंबर २ सन १९१६
चौ. ता. ६-५-१९१६ इ.
वि० सी० सबजज्य साहेब कोर्ट आकोला
यांचे कोर्टांत
अर्जदार

खुरशीदबी मर्द हसनमिया व गुलाम अली वा महमदअली अ० पा० करणार हसनमिया रा० नागपूर

नानअप्लिकंट

महमुदअल्ली वा महमदअल्ली मुसलमान दारोगा रा० आकोला

सक्सेशन सर्टिफिकीट मिळण्याबद्दल.

सदर्हू अर्जदारोंनें आमच्या कोर्टांत महमद अल्ली दारोगाच्या जिनगीचे सक्सेशन सर्टिफिकीट मिळण्याबद्दल ता० ११-२-१६ इ० रोजीं अर्ज दिल्यावरून सदर्हू अर्जाचे चौकशीची तारीख ६-५-१९१६ इ० ची नेमली आहे तरी सदर्हू जिनगीवर कोणाचा वारसहक्क असेल व अर्जदारोंनें केलेल्या अर्जास ज्या कोणाची हरकत असेल त्यानें सदर्हू ता० ६।५।१९१६ चे आंत अगर त्या दिवशीं आमचें कोर्टांत दाखल करावी. मागाहून तकरार ऐकिली जाणार नाहीं. या मुदतींत अर्जदारास सक्सेशन सार्टिफिकीट देण्याबद्दल कोणाकडून हरकत न आल्यास अर्जदाराला सक्सेशन सर्टीफिकीट दिलें जाईल.

ही नोटिस कोर्टाचे सही शिक्यानिशी दिली तारीख १।३।१९१६

D. K. Kolatker
सी. सब जज्य सा. आकोला.
नो. नं. ९८

ॐ नमः श्रीगणेशाय.

आर्यवनौषधींचा कारखाना :—मुर्डी.

मदनामृतसंजीवनी.

धातुवर्धक, अत्यंत कामोत्तेजक व पौष्टिक, वीर्यस्तंभक, रक्तशोधक, मनोत्साहक कांतिबुद्धिवर्धक, सुवर्णमाक्षिक, मौक्तिक, कस्तुरी व अनेक वनस्पतीमिश्र अद्भुत गुटिका.

यांच्या सेवनानें नपुंसकत्व, स्वप्नजन्य व इतर धातुपात, उन्हाळे इंद्रियशिथिलता कडकी, गर्भसंबंधी मुरलेले विकार मूत्रसंकोच, धातूचा पातळपणा, स्त्रियांची धुपणी छातींत रोग हात, पाय मूत्रमार्ग व नेत्र यांचा दाह, क्षय, पांडुरोग, मुलांची खर, जीर्णज्वर, अग्निमांद्य; मस्तकशूल, मुळव्याधी, वातरोग, निद्रानाश, पित्तविकार बाळांतरोग, मधुमेह, जुनाट पर्मा, मुष्टीमैथुनानें आलेली कृशता इत्यादि अनेक विकार खात्रीनें बरे होऊन शरीर निरोगी, मजबूत व सतेज बनतें. पचनशक्ती व स्मरणशक्ति भरपूर वाढून धातू व रक्त यांची शुद्धि, वीर्यस्तंभन व भरपूर कामोद्दीपन होतें, व मनास उत्साह देतात. दूध व अन्न भरपूर पचूं लागतें. त्यांत उपयुक्त वनस्पतींचें मिश्रण केले असल्यामुळें त्यांत अपायकारक पदार्थ अगदीं नसून वरील विकारांवर अत्यंत गुणकारक आहेत, करितां गुणाबद्दल असंख्य सर्टिफिकिटा मिळाल्या व नित्य मिळतात. पथ्यसेवनाची गरज मुळींच नसून स्त्रिया, पुरुष व मुलें यांस पाहिजे त्या दिवसांत घेण्यास अत्यंत उपयोगी आहेत एका रुपयांचे आंत मिळणार नाहींत. एकदम ४ रुपयांच्यावर कितिही घेणारास टपालखर्च माफ आहे. चार रुपयाचें आंत वेगळा टपालखर्च ५ आणे पडेल. दर एकदम ३१ गो० १ रु० ७५ गो० २ रु० १६५ गो० ४ रु० २७५ गो० ६ रु० ५५० गो० १० रुपये.

१. अपूर्व नेत्रांजन—यानें वडस, सारा, फुलें, खुपऱ्या, बिंदु, काच, इ० नेत्रांचें सर्व विकार त्वरित बरे होऊन दृष्टि तीव्र व थंडगार राहते. या रोगास हें अंजन खरें रामबाण आहे. १॥ तो. ड. १ रु.

२. परम्यावर अपूर्व मिश्रण—कोणत्याही नवा जुना पर्मा व तज्जन्य दाह. तिडीक, मुत्रांची लाका, सकाच, पुयस्राव, रक्तस्राव इत्यादि विकार पथ्य नसतां सात दिवसांत जातात. तिडीक एका वटकेंत जाते. असे रामबाण औषध कोठेंच मिळत नाहीं. बा० किं० १ रु० १। भार २ रु० सर्व औषध व्हा० नें पाठवं.

सर्व सामानाचा मोठा क्याटलाग मागवावा. तो फुकट पाठवूं. औषधांत अपायकारक पदार्थ अगदीं नसून तीं पूर्ण खात्रीची असल्याबद्दल असंख्य सर्टिफिकिटें आहेत. याशिवाय मोठमोठे रोगांवर अनेक औषधें, प्रयोक्त रसायनें, भस्में, पाक, गुटिका आसवें, तेलें व सुगंधी अत्तरें वगैरे माफक दरानें मिळतात. अनु० ख० सो० ट० ख० वे० पडेल. रोखीनें किंवा व्ही. पी. नें पाठवूं. प्रकृतिमान कळविल्यास रोग्याचें निदान व चिकित्सा कळवूं.

पत्ताः—मु० मुर्डी, पो० हर्णै,
जिल्हा रत्नागिरी. } कृष्णशास्त्री पेंडसे वैद्य.

ना० नं० २०

NOTICE

Tenders are invited for the supply of the undermentioned grain to the Nagpur Central Jail, for the year 1916. Sealed samples with the prices and conditions .... percentage of refractions etc., clearly stated should be submitted to the Superintendent, not latter than 10 A. M., on the 9th March 1916.

Toor.....................2100 Mds.

C. H. Bensley
Lt: Col: I. M. S.,
Superintendent, Central Jail.
NAGPUR.

N. N. 99

LOUNGE SUITS AT REDUCED PRICES.

We have a number of Lounge Suits, sporting Coats, Riding Breeches, etc mostly refused V. P. which we are offering at less than cost price. detailed list available.

ASQUITH & LORD. LIMITED,
Mens Tailors
BOMBAY.

N. N. 100

NOTICE

The Treasury officer is now prepared to issue and encash Universal Currency Notes and Home Notes (Bombay Circle) of other denominations for the public on demand as far as possible

Endeavours will be made as far as possible in all trnsactions to meet the equ.re uents of the payee as to the form of currency in which he desires to take payment.

The above orders do not yet apply to the Treasuries at Nagpur, Akola and Amraoti where Government treasury work is done by branches of Presidency Banks. As soon as arrangements are completed with the Banks concerned, a further notice will be issued giving the date from which free encashment of currency notes at these centres will be available.

Oriental Government Security Life Assurance Co., Ltd.

ESTABLISHED 1874.

HEAD OFFICE, BOMBAY.

FUNDS almost 5 CRORES.

INVESTED IN GOVERNMENT SECURITIES AND MUNICIPAL AND PORT TRUST BONDS.

Claims paid 4½ CRORES

A Decennial Record of Progress.

Year.	No. of Polices in force.	Existing Assurances.
1884	4,823	1,59,25,200
1894	20,110	5 26,08,850
1904	43,356	8 83,02,223
1914	65,269	12,37,10,910

Year.	Total Income.	Total Assets.
1884	6,77,552	14,41,429
1894	4259,,607	94,49,971
1904	43,64,808	2 47,18.8
1914	. 72,46,0	4,96,8650

SPECIAL FEATURES.

Absolute Security—Low Rates—Liberal Conditions.
Forty years continuously increasing prosperity.
Ninety per cent of the entire Profits, after provinding for the Reserve und divided among the Policyholders every 3 years.
Native Lives are accepted at the same rates as Europeans
Loans granted to policyholders at reasonable rates.
Prompt Payment of Claims.

Influential and active agents wanted Terms liberal.

:0

Full particulars, prospectus and proposal forms on application to:—

R. Paterson Brown
Manager

A. C. Lal,
Branch Secretary.
C. P. Berar & Khandesh
NAGPUR.

N. N. 22

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवाश्रमांत आपन प्रसिद्ध केलें.

Regd-No. N 150

वऱ्हाडसमाचार.

Berar-Samachar.

वर्ष ५०] आकोला—सोमवार तारीख १३ माहे मार्च सन १९१६ ई० [अंक ११

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट. हां. .... २ रुपये
वर्गणी आगाऊच घेण्याची वहिवाट आहे.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या शर्तीवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेकडा तीन रुपयाप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक आकोला ९।९।०९ } S. Clements, एजंट
नं १

अस्सल अंगुरी.

हिंग

केवळ एक आणा तो. पवित्र केशर १॥ तो. शुद्ध शिलाजीत. -॥- तो. खालिस कस्तूरी रु. २९ तो. तिबेती ममीरा रु. ३ तो.

काश्मीर स्टोर्स श्रीनगर नं० १
नो० नं० २

हिंदुस्थानावर अरिष्ट

हिंदुस्थानांतील रहिवाशांच्या पाठीस ज्वर व हिवताप यांचें अरिष्ट सदोदित लागलें आहे. पण त्याचा प्रतिकार करण्यास बाटलीवाला यांचें हिवतापाचें औषध व गोळ्या ह्या रामबाण आहेत. ताप किंवा शीतज्वर येणारसें वाटतांच हें औषध घ्यावें. किं. १ रु

बाटलीवाला यांच्या निस्तेज लोकांसाठीं शक्तिकारक गोळ्या

हें औषध घेतल्यानें भागवटा, मेंदूचे श्रम, पौरुषनाश, अशक्तता व क्षयरोगाचें स्वरूप, त्याप्रमाणें अजीर्ण इ. इ विकार ताबडतोब दूर होतात किं रु. १८.

बाटलीवाला यांचें दंतमंजन.

हें दंतमंजन मायफळाशीं कांहीं इंग्रजी औषधांचा वैद्यकीय रीतीनें मिलाफ करून बनविलें आहे. किं. ८४

बाटलीवाल्याचें गजकर्णावर मलम.

यानें गजकर्ण, कुजली, खरूज यांचा विकार एका दिवसांत नाहींसा होतो. किं. ८४

हीं औषधें सर्व औषधी विकणाऱ्या दुकानावर व डॉ. एच. एल. बाटलीवाला जे. पी. मु. वरळी लेबोरेटरी दादर, मुंबई यांजकडे मिळतात.

DR. H. L. Batliwala. Sons & Co Ltd
N. N. 3 Dadar Bombay.

चांदीचीं भांडीं

नाशिक येथें तयार केलेलीं सर्व प्रकारचीं सुबक व घाटदार भांडीं आमचेकडे विक्रीस तयार असतात. भाव माफक व्ही. पी. नें अगर रोखीनें पाठवू. मालाचे खरेपणाबद्दल ग्यारंटी देऊ.

पुरुषोत्तम रामचंद्र वैशंपायन
रविवार पेठ नाशिक सिटी
नो. नं. ४

अतिशय पौष्टिक व स्तंभक
विलासिनी वटिका.

शक्ती येण्याकरितां व ती कायम टिकण्याकरितां एकदां वापरा पहिल्याच दिवशीं गुणाबद्दल औषध घेणाराची खात्री. किं० बाटलीस १२ आणे. पूर्ण गुणास ३ बा. अ. पत्रक सोबत.

सकळकळे ॲन्ड सन्स
शहर आकोला.

त्वरा करा. **जंगी लूट** अपूर्व लाभ
जानेवारी अखेर खर्च माफ.

उत्तम रंगदार निळीकाळी शाईच्या पुड्या पाव आणा दराच्या १०० रु. १। डायरी बक्षिस. पुडी २०० रु. २। कापडी डायरी. पुडी ४०० रु. ४ डायरी सोनेरी. इनाम न घेतां १००० पुडीस रु. ७॥

गुण न आल्यास पैसे परत.

वृद्धपण टाकून तरुणत्व प्राप्त करून घ्या.

तरुण मि पाक

किं० २ रु०

केस काढणारा रमेश सोप ३ वड्यांचे पेटीस रु. १ दोन पेट्यास १॥। रु. चार पेट्यास रु. ३ आग न होतां डाग पडणार नाहीं. उत्तम सुवासिक आहे.

पत्ता — दयालदास लालदास आ. कं.
जंगी स्टोअर ब्रम्हाणपूर
नो. नं ३

नोटीशीचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील.
नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.

सूचनाः— गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील. पाठीमागून येणाऱ्या नोटीसास स्पेशल चार्ज पडेल.

विक्रीस तयार

आमचे छापखान्यांत दरखास्तीचे, वकील पत्राचे, परत भरयाचे, लिस्टफार्म पर्च्याचे व नकलेकरितां करावयाच्या अर्जाचे नमूने छापून तयार आहेत. ते आमचे छापखान्यांत कोणत्याही वेळीं विकत मिळतील.

वऱ्हाडसमाचार कार्यालय, सदाशिवाश्रम, आकोला } मॅनेजर

श्री दत्तात्रय अलंकारालय
कोल्हापूर

आमचे कारखान्यांत स्वतःचे देखरेखे-खालीं, मुद्दाम तयार केलेले उत्तम सोन्याचे सुबक दागिने— मंगळसुत्र साज, ठुशी-जोड, गुलाबाचीं फुलें, बिल्वदळी टीका, मुद्रा, अग्रफुलें साखी व घागऱ्याचीं वगैरे सर्व जातीचा माल—तसेच चांदीच्या मासोळ्या, ताट, उपकर्णी, तांटें, वाट्या, गडवे, इत्यादि माफक दरानें मिळतील. आम्ही सर्व सोनें ग्याशनलचें शंभर नंबरी वापरीत असतों. व डागाचा उपयोगही नियमितच केला असतो. यामुळें जिन्नस पांढरे पडण्याची अगर वाईट निघण्याची भीति बाळगण्याचें मुळींच कारण नाहीं. आमचे जिन्नसाची लाख काढून वजन तोलून पाहावें. गिऱ्हाइकांची खात्री करून देण्यास आम्ही तयार आहों. व्यापाऱ्यास कामिशन मिळेल. ऑर्डरी प्रमाणें माल तयार करून देऊं, चांदी सोन्याचे खरेपणाबद्दल आम्ही जबाबदार आहों. माल रोखीनें अगर व्ही. पी. नें पाठविला जातो. ऑर्डरी बरोबर एक रुपया आगाऊ पाठविला पाहिजे.

श्रीदत्तात्रय अलंकारालय—कोल्हापूर
नो नं ६

कौतुकरत्नाकर

छिन्नमस्तानी धुमावती; मातंगी भैरव षोडश देवतांचे चित्रांसह
पृष्ठसंख्या ६००; विषय ६०० वर आवृत्ती ९ वी. प्र. २००००,

बंगाल्यांतील कामरूपदेशीं ही विद्या फार प्रबल असून तिकडील जटेली, लंगोटे, जादु करणारे अज्ञानवादी यांचेकडून खरी माहिती मिळवून सिद्धनागार्जुन मंत्र महोदधि, महानिर्वाणतंत्र उड्डीश वगैरे ग्रंथाचे आधारें हा भानुमती ग्रंथ तयार केलेला आहे. ह्याच धर्तीवर प्रसिद्ध झालेल्या इंद्रजाल, जादुगाई इतरसंग्रह, कौतुकचिंतामणी, किमिया, गुप्त गारुडी विद्या वगैरे पुस्तकांचा ह्याचेपुढें हिशेब नाहीं. यांत कोणते विषय आहेत याचा विस्तार कळविणें फार कठीण आहे. मंत्र तंत्र व यंत्र विधिपूर्वक करणें नियम प्रहारिकांचीं वर्णनें भानुमती यंत्र वशीकरणशास्त्र नानाप्रकारचे स्तंभन प्रयोग, उच्चाटन, जारण, मारण प्रयोगविधि, औषधी हुन्नर, नानारंग कला, आत्मविद्यामेस्मेरिझम प्रयोगविधि वगैरे अनेक विषय आहेत. किं. ट. व्ही. पी. सह १॥ रुपया.

कोकशास्त्र अथवा जीवनसौख्य.

ज्यांना खरोखरीच सौख्य भोगणें आहे त्या प्रत्येकांनीं हें पुस्तक अवश्य संग्रहीं ठेवावें. या पुस्तकांत कोणते विषय आहेत हे पुस्तकाच्या नांवावरून सहज समजण्याजोगें असल्यामुळें त्याचें वर्णन करणें नको. किंमत १ रुपया ट. ख. २ आणे.

पत्ताः— गंगाधर आर. आणि कंपनी.
हरिश्चंद्र बिल्डिंग मुंबई नं. ४

नो. नं. ७

ब्रह्मचर्य.

ब्रह्मचर्याची दीक्षा लाभणाऱ्या विद्यार्थ्याला उद्देशून व्रतबंधनाच्या अगोदरच्या दिवशीं एका श्रेष्ठ सन्मित्रानें त्या बटूस उपदेश केला तो असा:—

बाळा, तुला आजपर्यंत सर्व लोक बाळ ह्मणत आले. उद्यापासून आह्मी तुला बाळ ह्मणणार नाहीं. उद्या तुला एक नवेंच नांव ठेवणार आहोत.

मनुष्याना पश्वादिकांपेक्षां श्रेष्ठत्व कशामुळें येते बरे ? मनुष्याच्या अंगीं व्रतें पाळण्याची शक्ति असते. पश्वादिकांच्या अंगीं ती नसते. ईश्वरानें सर्व विश्व व त्यांतील वस्तु निर्माण केल्या. तूंही त्या पैकींच एक वस्तु आहेस. निर्माण करणाराचा व निर्मित वस्तूंचा परस्पर काय संबंध आहे हें पश्वादिकांस कळत नाहीं. तें फक्त मनुष्यांनाच समजतें. या दोन्ही बाबतींत बाळें पशूच असतात.

उद्यापासून तुला आह्मी बाळ ह्मणणार नाहीं याचें कारण हेंच कीं वरील दोन्हीही शक्ति तुझे अंगीं आतां आल्या आहेत. व्रतानें बांधून घेण्याचा पहिला धडा उद्या तुला आह्मी घालून देणार व परमेश्वराशीं तुझी ओळख करून देणार. आजपर्यंत "खरें बोलणें चांगलें" "खोटें बोलणें वाईट" वगैरे नियम तूं पुस्तकांतून वाचलेस. ते नियम वाचावयाचा काळ गेला, त्यांनीं आतां स्वताहास बांधून घेण्याचा काळ आला असें आह्मी तुला सांगणार. आजपर्यंत रामा, गोविंदा गुलाबाचें फुल, आंबा, नदी, पर्वत, यासंबंधाचे धडे तुजकडून वाचविले. उद्या आह्मी तुला सांगणार कीं नुसत्या या वस्तूंच्याकडेस पाहूं नकोस तर त्यांच्या द्वारें त्यांना निर्माण करणाऱ्याची ओळख करून घे व त्याच्या सामर्थ्याची ओळख पटवून घे. "देवा आह्मी बाळ। आमुचा सांभाळ। कीजे सर्व काळ" असें तूं गळ्यावर ह्मणत आलास पण तसें नुसतें गळ्यावर ह्मणून आह्मांस, गुरुजीस, व परिक्षकांस आनंद देण्याचा काळ गेला. उद्यापासून सर्व चराचर निर्माण करणाऱ्याच्या पुढें उभा राहून आपल्या स्वताहाच्या आनंदाकरितां ईश्वराची प्रार्थना करण्यास आम्ही तुला शिकवणार.

बाळा, उद्यापासून आह्मी तुला भिक्षा मागण्यास शिकविणार ! घाबरूं नकोस. दारोदार चार दाणे मिळावेत ह्मणून झोळी पुढें करण्यास आह्मी तुला लावीत नाहीं. जगांमध्यें सामर्थ्याच्या व शक्तीच्या जोरावर दोन वस्तू शिवाय सर्व कांहीं मिळतें. ज्या दोन वस्तु मिळत नाहींत त्या "अंतःकरणापासून व निरिच्छ बुद्धीनें केलेलें प्रेम व अंतःकरणापासून व निरिच्छ बुद्धीनें दिलेला उपदेश" या होत. या दोन गोष्टींची भिक्षा देणें व घेणें ही गोष्ट देणाराला व घेणाराला कठीण नसावी पण जगांतील अनुभव तसा नाहीं. दुसऱ्या कोणत्याही गोष्टीची भिक्षा मागूं नको पण या दोन गोष्टीची भिक्षा मागण्यांस लाजूं नकोस. तसेंच त्यांची भिक्षा देण्यासही हात मागें घेऊं नकोस. पण जे दुसऱ्याच्या झोळींत घालशील व जें आपल्या झोळींत घेशील तें नीट पारखून घे. वरील दोन गोष्टी भिक्षा मागून ही बहुतेक ठिकाणीं मिळणार नाहींत. ज्या घरीं त्याची भिक्षा खास मिळेल तें घर किंवा घरें व देणारे तुला सांगतों ईश्वर, तुझी जननी व तुझा पिता. यांच्याजवळ मात्र ती भिक्षा तुला खास मिळेल. तेथें जें झोळींत पडेल तें पारखण्याची देखील जरूरी नाहीं.

सर्व व्रतें कडकडीतपणें पाळणाराला या दुष्ट जगांत कधीं कधीं पोटाकरितां देखील भिक्षा मागावी लागते. तसा जर प्रसंग आला तर व्रत पालनाकरितां तसली भिक्षा देखील मागण्यास लाजूं नकोस.

व्रतें पाळण्यास अंगीं धैर्य लागतें. तें मात्र एका ठिकाणींच मिळेल. त्याच्याकारितां ईश्वरापाशींच भिक्षा मागितली पाहिजे. ती भिक्षा कधीं मधें मागेन ह्मणशील तर चालावयाचें नाहीं. ती भिक्षा क्षणोक्षणीं मागितली पाहिजे व तसें करण्याची संवय कर ह्मणजे ईश्वराच्यासमोर आपण नेहमीच उभे आहोत ही जाणीव तुला सदैव राहील व ही जाणीव ह्मणजेच धैर्य होय.

उद्या तुझ्या गळ्यांत यज्ञोपवित घातलें जाईल. तूं ह्मणशील हा भिकार दोरा गळ्यांत कशाकरितां अडकवावयाचा. वर जें जें सांगितले त्याची सदासर्वकाळ तुला आठवण देणारें तें चिन्ह आहे. तूं व्रतानें बांधला जाणार. तूं बांधला आहेस, मोकळा नाहींस या गोष्टीची तें चिन्ह तुला क्षणोक्षणी आठवण देईल. तें दीडदमडीचा दोरा नाहीं तर या दृष्टीनें त्याची किंमत करूं गेल्यास होणार नाहीं.

आजपर्यंत तूं नागवा होतास. उद्या तुला लंगोटी नेसविली जाणार. तीही दीडदमडीचीच असणार ! ती मात्र नेहमीची नाहीं. ज्याला लाज नाहीं त्याला पशू किंवा बाल ह्मणण्याची वहिवाट आहे. तूं पशू नाहींस व यापुढें बाल ही नाहींस हें तुला शिकविण्याकरितांच ती तुला नेसविण्यांत येईल. व लाज शद्बाची तुला ओळख करून दिली जाईल.

थोडक्यांत सांगावयाचें ह्मणजे खालील मंत्राचा पाठ नित्य करीत जा.

मंदाक्रांता

॥ धैर्या मागेन ईशा पुढाति करूनिया
झोळि ही निश्चयें मी ॥
॥ प्रेमा मागेन सर्वां पुढाति करुनिया
झोळि ही निश्चयेंमीं ॥
॥ सोडीना मी व्रतांनां त्यजिन सुखधना
मृत्यु ही पत्करीन ॥
॥ वंदोनी माय बापा गुरुसि, शपथ ही
घेतली हें स्मरेन ॥

" मावशीची भिक्षावळ. "

बाळा ! संपुनि बाल्य आज तुजसी शिष्यत्व
कीं लाभलें ॥
स्वेच्छें क्रिडसि तूं, पुरे कर, गृहामाजीं
जरी शोभलें ॥
केले छंद अनंत पूर्ण करितां आनंद
मातेप्रती ॥
ताता धन्य गमे विलोकुनी तुला स्वर्गीय
प्रेमा अती ॥ १ ॥
" विद्यार्थी " तुज आज पासूनि पहा
संबोधिती सज्जन ॥
संपादी तनया सुशिक्षण, करी ज्ञानोदकीं
मज्जन ॥
व्हावे हे गुरुवर्य तुष्ट तुजसी ठेवी
असें वर्तन ॥
आज्ञापालक, सत्यनिष्ट, न ढळों सत्कर्म
मार्गीं मन ॥ २ ॥
वर्षे द्वादश पूर्ण दिव्य नव तूं या
ब्रह्मचर्याश्रमीं ॥
राहोनी तप आचरें गुरुगृहीं चित्तीं न
होई श्रमी ॥
आहे कीं अवलंबुनी पुढिल तें आयुष्य
याचेवरी ॥
सौख्या, कीर्ति, धनास देऊन तुला ॥
रक्षील नानापरी ॥ ३ ॥
माता, तात, तसेंच बा तुजप्रती आचार्य
जे लाविती ॥
सन्मार्गास, तुला ऋणाइत करी निःस्वार्थ
त्यांची कृती ॥
होसी तूं उतराई त्यांस कवण्या मार्गें,
न तो सांपडे ॥
संध्या वंदन, ब्रह्मकर्म, अवघे त्या
सौख्य देतां घडे ॥ ४ ॥
"राष्ट्राकारणीं देह आर्पिन पुढें"
संकल्प हा योजुनी ॥
ऐसे अर्घ्य दिवाकरार्पण करी
आलस्य कीं वर्जुनी ॥
गायत्री, जप, ध्यान राष्ट्रहित
जें त्या चिंतनीं तूं रते ॥
सौख्या सज्जन सेवनीं समज तूं,
बा हींच तीर्थें व्रतें ॥ ५ ॥
घे ही भिक्षा आतिशय जरी
भासते अल्प मोल ॥
प्रेमें घालीं मम मन तुला,
नेगसी काय बाळ ? ॥
ज्ञानाकांक्षी दिससि मजसी
मागसी काय भीक ? ॥
होवो प्राप्ती गुरुवर कृपें
भागवो तोचि भूक ॥ ६ ॥

श्री

वऱ्हाडसमाचार

मिति फाल्गुन शु॥ ९ शके १८३७

जिकडे तिकडे स्वदेशी !

लॉर्ड कर्झन हे व्हाइसराय असतांना बंगाल्यांत विशेषतः आणि हिंदुस्थानाच्या इतर प्रांतांतून कमी प्रमाणानें स्वदेशीव्रताच्या भावणांना ऊत आला होता पण आतां स्वदेशीचे नांवही कोठें ऐकूं येत नाहीं हें पाहून पुष्कळांना आश्चर्य वाटेल. स्वदेशी चळवळ इतक्यांतच लुप्त कां व कशी झाली ? तिचा उद्देश सिद्धीस गेला काय? देशांतील उद्योग धंद्यांनां ऊर्जित दशा प्राप्त होऊन त्या चळवळीचें आतां कारण उरलें नाहीं ह्मणून ती अंतर्धान पावली ? कीं सरकारी अधिकाऱ्यांनीं तिच्यावर दंडप्रहार करून तिला ठार केलें ? झालें तरी काय? या प्रश्नांचें खरें उत्तर द्यावयाचें ह्मणजे या दोन्ही गोष्टी तिच्या नाशाला कारण नाहींत असेंच ह्मणावें लागेल. आमच्या देशांतले उद्योगधंदे आहेत त्याच दुःखमय स्थितींत दिवस कंठीत आहेत. आणि सरकारी अधिकाऱ्यांनीं जरी बहिष्कारावर किंचित वक्रदृष्टि केली असली तरी स्वदेशी चळवळीवर त्यांनीं अवकृपा कधीं केली नाहीं, उलट अलीकडे अलीकडे मुंबई सरकारनें तळेगांवच्या काचेच्या कारखान्यासंबंधानें, पंजाब सरकारनें सिमेंटच्या कारखान्यासंबंधानें व इतर प्रांतिक सरकारांनीं आपल्या प्रांतांतल्या इतर कित्येक स्वदेशी कारखान्यासंबंधानें पूर्णपणें सहानुभूतीचें धोरण ठेविलें आहे ही गोष्ट कबूल करावी लागेल. स्वदेशी चळवळ मेली ती केवळ तिच्या भोंदू उपासकांच्या अनास्थेमुळें मेली असेंच सत्यवादी इतिहासकार सांगेल. सत्याच्या खऱ्या कळकळीच्या, प्रामाणिकपणाच्या तत्वावर जिचें बूड टेकलेलें नाहीं अशी कोणतीही चळवळ अखेर जी गति पावते तीच शोचनीय गति स्वदेशी चळवळीसारख्या पवित्र, व उदात्त, देशाभिमानाच्या चळवळीला प्राप्त व्हावी याहून अधिक दुःखाची किंबहुना आमच्या नैतिक दौर्बल्याची व अधोगतीची साक्ष पटविणारी दुसरी कोणती गोष्ट असेल ? मि. गांधीसारखे निश्चयाचे, करारी स्वभावाचे, निर्मळ मनाचे आणि खऱ्या कळकळीचे जे लोक आहेत तें त्यांनीं अद्यापिही आपलें स्वदेशीचें व्रत अखंड चालविलें आहे मि. गांधी हे स्वदेशीव्रताचे मोठे उपासक आहेत. हें स्वदेशीव्रत त्यांनीं नुसतें माल खरीदीपुरतें पाळलें आहे असें नाहीं, तर आपल्या प्रत्येक व्यवहारांत मनुष्यानें स्वदेशी झालें पाहिजे असें त्यांचें म्हणणें आहे. धर्म, व्यवहार, राजनीति, शिक्षण, राजकारण, हरएक बाबत घेऊन तिला स्वदेशीचें तत्व कसें लावतां येईल हें त्यांनीं मद्रास येथें भरलेल्या मिशनरी कॉनफरन्स पुढें केलेल्य आपल्या भाषणांत उत्तम रीतीनें दाखविलें. दूरच्या गोष्टी सोडून आपल्या अत्यंत संनिध असलेल्या गोष्टींचा उपयोग करणें याचें नांव स्वदेशी अशी त्यांनीं स्वदेशीची व्याख्या करून हें स्वदेशी तत्व त्यांनीं राष्ट्रोन्नतीच्या निरनिराळ्या अंगांना कसें लावतां येईल तें सांगितलें. उदाहरणार्थ, आपल्या पूर्वपरंपरागत धर्मांत जीं व्यंगें असतील तीं पूर्ण करावी, जे दोष असतील ते काढून टाकावे, पण स्वधर्माचा त्याग करूं नये; आपल्या अगदीं जवळच्या प्रदेशांत ज्या वस्तु तयार होत असतील त्या वापराव्या, आणि त्या चांगल्या होत नसल्या तर कारखान्यांची सुधारणा करण्यास झटावें, व तोंपर्यंत थोडासा स्वार्थत्याग करून आणि थोडीशी गैरसोय सोसून ओबडधोबड वस्तूंवरच निर्वाह करावा; आपल्या पंचायती सारख्या प्राचीन संस्थांची उपयुक्तता जुन्या काळच्या इतिहासांत प्रस्थापित झाली असल्यामुळें त्यांच्या पुनरुज्जीवनार्थ यत्न करावा. आपल्या वर्णव्यवस्थेंतले दोष काढून टाकून तिच्यांतले गुण तेवढे घ्यावे; इंग्रजी शिक्षणामुळें स्वजनास पारखे झालेल्या सुशिक्षित लोकांनीं देशी भाषांत आपला सगळा व्यवहार ठेवून आपल्या कोट्यावधि अज्ञ बंधूंत मिसळावें व त्यांच्या उद्धारार्थ झटावें; अशा रीतीनें हें स्वदेशीचें तत्त्व आपण आपल्या सर्व व्यवहाराला लागू केलें, आणि धार्मिक व्रताप्रमाणें तें अखंड पाळलें, तर त्यांत कोणाला ही वाईट लागणार नाहीं, व आत्मोद्धार होईल व हेंच व्रत आपण आपल्या प्रत्येक व्यवहारांत आचरीत असतों असें त्यांनीं सांगितलें. खिस्तीधर्मप्रचारकांस उद्देशून ते ह्मणाले कीं तुह्मी आजपर्यंत आमच्या उन्नती साठीं शिक्षणप्रसारासारखीं जीं परोपकाराचीं

कर्त्ये करीत आलां आहां तीं तशींच चालूं ठेवा; तुमच्या उपकाराबद्दल आह्मी कृतज्ञ आहों व कृतज्ञ राहूं. आह्मी ही हिंदुधर्मातले तुह्मी दाखवितां ते दोष काढून टाकून खरा शुद्ध हिंदुधर्म आचरण्यास झटूं. पण आह्मीं आपला हिंदुधर्म सोडून ख्रिस्ती व्हावें अशी इच्छा तुह्मी धरूं नये. अशी इच्छा धरणें ह्मणजे आह्मी स्वदेशीव्रत मोडावें असें इच्छिण्यासारखें आहे. बायबल मला गीते इतकेंच पूज्य आहे, व या दोन्ही ग्रंथांतल्या पुष्कळ शिकवणी अगदीं सारख्या आहेत; तेव्हां बायबलांतल्या उपदेशाप्रमाणें ईश्वराचा गौरव करण्यास तुह्मीं आह्मांस शिकवावें, पण दुष्काळांत उपाशी मरणारांस भाकरीचे तुकडे चारून आपल्या कळपांत आणिलेल्यांना ख्रिस्ती करण्याचा नाद तुह्मी सोडाल तरच तुह्मी आपल्या गुरूच्या उपदेशाचें खरें मर्म ओळखून तें आचरलें असें मी समजेन" ख्रिस्ती मिशनरींच्या सभेंत त्यांच्या तोंडावर असें सांगणें व ख्रिस्ती मिशनरींनीं त्यांच्या भाषणाचा राग न मानणें या गोष्टी असंभाव्य दिसतात. पण मि. गांधी यांच्या सारख्यांची खरी कळकळ व प्रामाणिकपणा या उक्तीच्या मुळाशीं आहे हें विसरतां नये. स्वदेशी चळवळीविषयीं बोलतांना बहिष्काराची तिला जोड दिल्याबद्दल मि गांधी यांनीं त्या चळवळीच्या पुरस्कर्त्यांना दिलेला दोष अगदीं बाजवी होता. बहिष्काराचें तत्त्व ह्मणजे निबळ खुनशीपणाचें होय. त्याचा धोंडा स्वदेशीसारख्या शुद्ध, व पवित्र चळवळीच्या गळ्यांत बांधून स्वदेशाभिमानाचें स्तोम माजविणाऱ्या भोंदू देशभक्तांनीं राज्यकर्त्यांच्या दापरूपी समुद्रांत तिला समाधि दिली हें आमच्या दे. भ. ह्मणविणारांचे हातून अत्यंत निंद्य कृत्य झालें असें जें आह्मी आजपर्यंत म्हणत आलों त्याला मि. गांधी यांनीं पुष्टी दिलेली पाहून त्यांच्या विषयींचा आमचा आदर द्विगुणित होतो. बहिष्काराची जोड जर स्वदेशी चळवळीला मिळाली नसती तर त्यांकेशायरला चिडण्याचें कांहीं कारण नव्हतें खुद्द इंग्लंडांतले लोक व्यापारस्वातंत्र्यवादी असतांही प्रसंगानुसार स्वदेशी व्रताचा अनुवाद करूं लागले आहेत व त्यांतच देशाचें खरें हित आहे ही गोष्ट त्यांना पटली आहे. तेव्हां हिंदुस्थानानें तें व्रत प्रामाणिकपणानें आचरल्यास त्यात विलायतच्या लोकांना संतोषच वाटेल असें त्यांनीं सांगितलें. लॉर्ड मिंटो यांच्या सारख्या उच्च सरकारी अधिकाऱ्यांनीं स्वदेशी चळवळीच्या ऐन भरांत ही गोष्ट आपल्या एका भाषणांत स्पष्टपणें सांगितली होती. पण आमच्या लोकांना त्यावेळीं ती पटली नाहीं. मि. गांधी सारख्या साधु पुरुषाच्या तोंडून निघाल्यावर तरी त्यांना ती पटेल अशी आम्ही आशा करतो. मि. गांधी यांच्या सर्व भाषणांत आक्षेपार्ह किंवा अग्राह्य असा कोणताही भाग आम्हांस दिसत नाहीं त्यांनीं सांगितल्याप्रमाणें स्वदेशीचें तत्त्व नुसतें देशी माल वापरण्या संबंधानेंच नव्हे, तर धर्म, समाज, व्यवहार, राजकारण वगैरे सर्व गोष्टींना लागू करतां येण्यासारखें आहे आणि ें लागू केलें तर ब्राम्हसमाज आणि सनातन धर्म, सुधारक आणि दुर्धारक, जहाल आणि मवाळ वगैरे आमच्यांतले सगळे पक्षभेद नाहींसे होऊन आम्ही सगळे एकजीव व एकप्राण धारण करणारे हिंदी राष्ट्र होऊं यांत शंका नाहीं. एकंदरींत मि. गांधी यांचें हें भाषण लोकोत्तर होतें आणि रागद्वेष विवर्जित दृष्टीनें त्याचा विचार केल्यास . हिंदुस्थानच्या भाग्योदयाची गुरु किल्ली या भाषणांत सांपडल्यावांचून रहाणार नाहीं अशी आमची पूर्ण खात्री आहे.

जपानांतला बौद्धधर्म

जपानांतले लोक धर्मासंबंधानें उदासीन आहेत, निदान बौद्धधर्माविषयीं तरी तेथील लोकांची विशेषशी आस्था दिसत नाहीं असें आपण इंग्रजी पुस्तकांतून वाचतों. पण हीं पुस्तकें बहुधा ख्रिस्ती मिशनऱ्यांनीं लिहिलेलीं असतात, व कोणत्याही उद्देशानें असो, पण तीं वस्तुस्थितीचीं दर्शक नसून गैरसमज फैलावण्यास कारण होतात असें दिसतें. मुंबईचें प्रो० ज. नेल्सन फ्रेजर यांनीं वेन्सडे रिव्ह्यूमध्यें जपानचा आपला अनुभव लिहिला आहे तो वरील गैरसमज दूर करणारा आहे. ते ह्मणतात कीं, जपानांतलीं बौद्धमंदिरें भव्य असून तीं सुशोभित व स्वच्छ ठेवलेलीं असतात व त्या मंदिरांत येणारे भाविक असंख्य आहेत. ते मंदिरालाच मोठाल्या रकमा अर्पण करतात. हिगाशी होंगवांजी हें कियोटो बेटांत एक मोठें बौद्ध मंदिर आहे. याची दुरुस्ती करण्याचें काम चाललें आहे. त्याकरितां लांकडाच्या व लोखंडी जाड तुळया वरचे मजल्यावर चढविण्यासाठीं मोठालें दोरखंड लागतात तें करण्यासाठीं जपानी स्त्रियांनीं कापून दिलेल्या स्वतःच्या केसांची मोठालीं भेंडोळीं आपण स्वतः पाहिल्याचें प्रोफेसर साहब लिहितात जेथें धर्मासाठीं स्त्रिया स्वतःच्या सौंदर्यांत व्यंग झालेलें खुषीनें पतकरतात तेथील लोकांत धर्मश्रद्धेचा अभाव किंवा उदासीनता आहे असें ह्मणणें भर दोन प्रहरीं अमावस्येचा काळोख आहे असें ह्मणण्याइतकें प्रामाणिकपणाचें ह्मटलें पाहिजे. या मंदिरां तून जे पुजारी किंवा भिक्षुक आहेत ते मूळचे घरचे खाऊन पिऊन सुखी असतात तरी पण धर्मश्रद्धेनें प्रेरित होऊन भिक्षावृत्ति त्यांनीं स्वीकारलेली असते असेंही प्रोफेसर साहेबांचें ह्मणणें आहे. या भिक्षूचे शिक्षण समाजाची सेवा करण्याविषयींची त्यांची आस्था पापभीरुता, वगैरे गोष्टींचा फार अनुकूल ठसा प्रोफेसर साहेबांच्या मनावर उमटलेला दिसतो. अशी वस्तुस्थिति असतां ख्रिस्ती मिशनरी विपरीत भासवितात यांतला हेतु काय असेल तें सांगणें फारसें कठीण नाहीं.

त्रावणकोर संस्थान

देशी संस्थानांत सुव्यवस्था आणि प्रगति यांच्या साठीं जीं प्रसिद्ध आहेत त्यांत त्रावणकोरचें संस्थान अग्रगण्य आहे. या संस्थानानें या दोन गुणांबद्दलचा आपला लौकिक गेल्या सालींही कायम ठेविला हें पाहून आह्मास संतोष वाटतो. मुलांपैकीं शेंकडा ७२ व मुलींपैकीं शेंकडा २९ इतक्यांना या संस्थानांत शिक्षण मिळत आहे. इतर संस्थानाच्या मानानें हें प्रमाण बरेंच मोठें आहे. इंग्रजी अंमलाखालच्या हिंदुस्थानांतही एवढें प्रमाण दिसत नाहीं. शिक्षणाविषयीं लोकांची व सरकारची इतकी उत्सुकता असल्यावर तेथें सक्तीचें शिक्षण करण्याची अवश्यकता दिसत नाहीं व सक्तीचें शिक्षण तेथें नसण्याला हें सबळ कारण दिसतें. दुय्यम व उच्च प्रतीच्या शिक्षणाचे बाबतींत हें संस्थान इंग्रजी राज्यापेक्षां जास्त झपाट्यानें प्रगती करीत आहे ही संतोषाची गोष्ट आहे. शिक्षणा बरोबर शेतकीच्या सुधारणेकडेही या संस्थानचें लक्ष आहे या संस्थानचें मुख्य उत्पन्न ह्मणजे नारळ हें होय. या नारळाचें उत्पन्न वाढविण्यासाठीं कांहीं विशेष प्रकारचें खत शोधून काढून तें मिळण्यासाठीं संस्थानानें सरकारी दुकानें काढला आहेत. रेशमाच्या उद्योगांत या संस्थानानें चांगली प्रगति करून दाखविली आहे लवकरच रेशमाचे कारखाने या ठिकाणीं निघून भरभराटीला येतील अशीं लक्षणें दिसत आहेत. उत्तम हवापाणी वगैरे आरोग्याचीं साधनें येथें निसर्गसिद्धच आहेत, तथापि कृत्रिम उपायांनीं लोकांचें आरोग्य वाढविण्यांतही संस्थानची कसूर नाहीं. सारांश, शिक्षण आणि आरोग्य हे जे दोन मुख्य विषय लोकांच्या अभिवृद्धिच्या मुळाशीं आहेत व जे वाढविण्यासाठीं आपल्या प्रिय पंचम जॉर्ज बादशहांनीं दिल्लीदरबारच्या भाषणांत अधिकाऱ्यांना निक्षून सांगितलें होतें, त्या दोन्ही बाबतींत या संस्थानानें इंग्रजी अंमलाच्या पुढें आघाडी मारली आहे आणि हें सर्व देशी संस्थानिकाच्या व देशी अंमलदाराच्या हातानें होत आहे हें पाहिल्यावर हिंदी लोकामध्यें कर्तृत्व नाहीं, त्यांचे ठायीं स्वराज्य दक्षतेनें चालविण्याची पात्रता नाहीं असें ह्मणणारांचीं तोंडें बंद झालीं पाहिजेत.

सरकार आणि आरोग्य

वरिष्ठ कायदे कौन्सिलच्या नुकत्याच झालेल्या बैठकींत ना० सुरेंद्रनाथ बानर्जी यांनीं मलेरियाच्या निवारणार्थ जोराचे प्रयत्न प्रांतिक सरकारांकडून व्हावेत अशाविषयींचा हुकुम हिंदुस्थान सरकारकडून सुटावे अशा अर्थाचा एक ठराव आणिला होता व तो सरकारनें मान्य केला. पण या प्रश्नाला जी एक महत्वाची बाजू आहे तिचा विचार ठराव पुढें आणणारांनीं किंवा तो मान्य करणाऱ्या सरकारानेंही नीटसा केलेला दिसत नाहीं. मलेरिया ताप पानथळ जमिनीपासून मच्छराच्या द्वारें त्याचा प्रसार होतो वगैरे वैद्यकीदृष्ट्या विचार पुष्कळ झाला आहे. पण या रोगाचा प्रतिकार करण्याची जीवनशक्ति दारिद्र्यामुळें लोकांच्या अंगांतून गेली आहे तिला वैद्यकीय उपाय काय करणार ? लोकांना स्वच्छता ठेवावी हें कळत नाहीं, किंवा त्यांना स्वच्छ राहणें आवडत नाहीं अशी जर कोणाची समजूत असेल तर ती निवाळस चुकीची आहे. निदान स्वच्छतेचें महत्व सुशिक्षितांना तरी पूर्णपणें कळून चुकलें आहे. पण उघड्या मोकळ्या हवेंत बंगले बांधून राहणें, पक्की फरसबंदी जमिनीला करणें, वगैरे गोष्टी करण्याची ऐपत नसल्यामुळें कोंदट, द व रोगट हवेंत रहाणें त्यांना भाग पड तेव्हां हिंदुस्थानच्या आरोग्याचा प्रश्न हा केव अज्ञानाचा प्रश्न नसून त्याला आर्थि बाजू आहे व हिंदुस्थानची सांपत्तिक स्थिर्त सुधारल्याशिवाय हा प्रश्न कधींही समाधा कारक रीतीनें सुटावयाचा नाहीं हें उघ आहे. तो सुटेपर्यंत आहे ही स्थिती सुधारण्याचा प्रयत्न करूं नये असें ह्मणणं वेडेपणाचें होईल, पण तिकडे डोळेझाक करणें हें वेडेपणापेक्षांही घातुक आहे हें विसरून चालावयाचें नाहीं एवढेंच आमचें ह्मणणें आहे. हा दारिद्र्याचा प्रश्न दृष्टिआड करून चालावयाचें नाहीं. मूळ रोगाचें बीं शरीरांत कायम ठेवून वरवर उपचार करण्याचा प्रयत्न जसा कधीं यशस्वी होत नाहीं तसा प्रकार आरोग्याच्या सुधारणेचा हल्लीं होत आहे. रोगाशी झगडण्याचें सामर्थ्य जेथें व्यक्तीच्या अंगीं नसेल तेथें सरकारानें तें सामर्थ्य आणून देण्यास पुढें झालें पाहिजे लोकांना स्वतःच्या खर्चानें स्वच्छता ठेववत नसेल तेथें रयतेच्या हितार्थ पैसा खर्चण्यास सरकारानें पुढें व्हावयास पाहिजे. पण - आरोग्याच्या विषयीं सढळ हातानें पैसा खर्चण्यास सरकारी अधिकारी संकोच करीत आहेत ही दुर्दैवाची गोष्ट आहे. ना० मि. सुरेंद्रनाथ यांचा ठराव सरकारानें मान्य केला याचा अर्थ यापुढें सरकार लोकांना आरोग्य राखण्याचे कामीं द्रव्यद्वारा साह्य करण्यास तयार आहे असा असला तर ना० सुरेंद्रनाथ यांचा ठराव मान्य केल्याबद्दल सरकारचें अभिनंदन आह्मी मोठ्या संतोषानें करूं पण कौंसिलांत झालेल्या भाषणांवरून तसा अर्थ निघूं शकतो असें आह्मांस वाटत नाहीं.

संस्कृत विद्येस उत्तेजन

उशिरानें कां होईना. पण आमच्या देशी संस्थानिकांचें लक्ष आपल्या पूर्वजांच्या विद्येकडे लागत आहे हें पाहून कोणाला संतोष वाटणार नाहीं ? थोडें वर्षांपूर्वी खुद्द ब्रिटिश सरकारलाही संस्कृत विद्येचें पुनरुज्जीवन करण्याची बुद्धि झाली, आणि त्यांचें अनुकरण करण्याची सदिच्छा बडोदे, म्हैसूर, वगैरे प्रमुख संस्थानांना झाली. आतां असें कळतें कीं इंदुरच्या महाराजानींही संस्कृत कॉलेज काढण्याचें ठरविलें आहे व त्या साठीं प्रोफेसर व प्रिंसिपाल यांच्या नेमणुकाही झाल्या आहेत. सध्या इंग्रजी शिकलेल्या लोकांचें वर्तन व विचार अगदीं पाश्चात्य वळणावर जाऊं लागले आहेत व जुन्या विचाराच्या संस्कृत पंडितांनाही पाश्चात्यं विद्येचा थोडा बहुत संस्कार घडल्याशिवाय आपल्या देशाचें पाऊल उत्कर्षाच्या मार्गांत पुढें पडणार नाहीं अशी विचारी लोकांची खात्री होऊन चुकली आहे. अशा वेळीं इंग्रजी शिकलेल्यांच्या बहकलेल्या वृत्तीस आळा घालण्यास व रूढीच्या पाशांत पूर्णपणें बद्ध झालेल्या जुन्या समाजाला सुधारणेच्या मार्गांत पुढें ढकलण्यास इंग्रजी धर्तीवर संस्कृत पाठशाळा काढण्यासारखा श्रेयस्कर मार्ग नाहीं, हें जाणून देशी संस्थानिकांनीं या दिशेनें जो उपक्रम केला आहे तो सर्वथा अभिनंदनीय म्हटला पाहिजे.

भारतवर्षीय महिला विद्यापीठ

प्रो० कर्वे यांची देशहिताविषयाची— विशेषतः स्त्रीसमाज सुधारणेविषयींची— कळकळ, त्यांचा दीर्घव्यासंग, निरलसता, व करारीस्वभाव इ० गुणांमुळें त्यांच्याविषयीं आमचेठायीं पूर्ण आदर व पुज्यबुद्धि आहे आणि ते बोलके सुधारक नसून कर्मवीर आहेत यांविषयींहि आमची पूर्ण खात्री आहे. पण त्यांना स्त्रियांसाठीं आज युनिव्हर्सिटीही काढण्याची जी अवश्यकता वाटत आहे व त्या साठीं जी योजना तयार करून समाजापुढें मांडली आहे तिच्या संबंधानें पूर्ण असंमति प्रगट केल्यावांचून आमच्यानें राहवत नाहीं. मुलींनाच काय, पण मुलांनांही देशी भाषांच्याद्वारें शिक्षण द्यावयास पाहिजे म्हणजे त्यांच्या आयुष्याचीं जीं कित्येक वर्षे हल्लींच्या शिक्षण पद्धतीनें फुकट जातात तीं जाणार नाहींत हें आम्ही आपलें मत अनेक वेळां व्यक्त केलें आहे. मुलींच्या जन्माचा फारच मर्यादित भाग त्यांच्या शाळेंतल्या शिक्षणाला देतां येण्यासारखा असल्यामुळें या थोडक्या काळांत जितकें ज्यास्त शिक्षण त्यांच्या पदरांत पडेल तितकें इष्टच आहे, आणि त्या साठी देशी भाषेच्या द्वारें शिक्षण देणें हें साधन फार उपयोगीं पडण्यासारखें आहे ही गोष्टही खरी आहे. ही सुधारणा लोकमतांचें वजन सरकारी अधिकाऱ्यांवर पाडून त्यांच्याकडून सगळ्या मुलींच्या शाळांत घडवून आणण्याचें काम प्रो. कर्व्यांसारख्यांनीं हातीं घेतलें असतें तर त्यांचे हातून स्त्री समाजाची व एकंदर देशाची उत्कृष्ट सेवा झाली असती पण तें न करतां महत्वाकांक्षेच्या भरीस पडून स्त्रियांसाठीं स्वतंत्र युनिव्हर्सिटी काढण्याच्या उद्योगाला ते लागले आहेत. मुलीच्या प्राथमिक शाळा पुरेशा व असाव्या तशा चांगल्या स्थितींत नाहींत; त्यांच्या दुय्यम शिक्षणाचीं हायस्कुलें सगळ्या मुंबई इलाख्यांत दोन चारच आहेत, व त्यांतही गर्दी झालेली नाहीं. मुंबई इलाख्याचे बाहेर तर अशा हायस्कुलांतले वर्ग विद्यार्थीणी नसल्यामुळें ओस पडलेले दिसत आहेत, इतकी विद्यार्थीणीची संख्या कमी असतां या उणीवा भरून काढण्याच्या खटपटीस न लागतां प्रो. कर्व्यांसारखे विचारी विद्वान् गृहस्थ त्यांच्यासाठीं कॉलेज नव्हे तर स्वतंत्र युनिव्हर्सिटी काढूं पाहतात या प्रयत्नाला काय ह्मणावें तें आह्मांला कळत नाहीं. 'आधीं कळस मग पाया रे' तशी प्रो० कर्वे यांची ही युनिव्हर्सिटी स्थापण्याची खटपट दिसते. देशी भाषांच्या द्वारें कां होईना, पण उच्च शिक्षण देण्यापूर्वी प्राथमिक व दुय्यम शिक्षणांची तयारी नको असें कां प्रो० कर्व्यांना वाटतें ? या नव्या युनिव्हर्सिटीला कोणतीं कॉलेजें जोडणार ! एक तरी कॉलेज असें आहे काय ? या युनिव्हर्सिटींत प्रोफेसर नेमण्याच्या लायकीच्या किती तरी स्त्रीया समाजांत आढळतील. बरें ! उच्च शिक्षण देण्यासारखी देशी भाषेंत पुस्तकें नकोत काय ? विद्यार्थिणी नाहींत, प्रोफेसरणी नाहींत, पुस्तकें नाहींत, आणि युनिव्हर्सिटी स्थापण्याचा मात्र अट्टाहास ! प्रो० कर्व्यांना नाउमेद न करण्यासाठीं किंवा त्यांच्याविषयीं पुज्यबुद्धि मनांत वागत असल्यामुळें

रकमही कदाचित् जमा होईल, इमारतीही बांधल्या जातील, सर्व कांहीं जुळवितां येईल पण विद्यार्थिणी कोठून आणावयाच्या ! हायस्कुलाला जर पुरेशा विद्यार्थिणी मिळत नाहींत तर तुमच्या युनिव्हर्सिटीला त्या कोठून मिळणार ! व त्यांना शिकविणार कोण ! अनाथबालिकाश्रमांतल्या विद्यार्थिणी व तेथल्याच शिक्षकिणी यांची योजना व्हावयाची असली तर वेगळी युनिव्हर्सिटी स्थापण्याची यातायात कशाला पाहिजे आहे याच संस्थेला युनिव्हर्सिटी हें नांव व पदव्या देण्याचा अधिकार द्यावा, आणि स्त्रियांसाठीं आमच्यांत युनिव्हर्सिटी आहे अशी प्रौढी मिरविण्याची हौस पुरवून घ्यावी ह्मणजे झालें. आह्मांला तर खास वाटतें कीं या ठिकाणीं प्रो. कर्वे हे खास चुकले. त्यांनीं हीं आकाशपुष्पें सोडून देऊन मुलींचें प्राथमिक व दुय्यम शिक्षण सुधारण्याकडेसच आपल्या वेळेचा, शक्तीचा आणि बुद्धीचा उपयोग करावा. तें काम अत्यंत महत्वाचें आणि आवश्यक असून त्यांना आयुष्यभर पुरणारेंही आहे.

नव्या बजेटांतल्या ठळक गोष्टी.

हिंदुस्थानचे फडणीस सर वि मेयर यांनीं व्हाईसराय साहेबांच्या कौंसिलांत हिंदुस्थानचें जें नवें बजेट सादर केलें, त्यानें इंग्रजी वर्तमानपत्रांचे बारीक अक्षरांचे पंचवीस मोठाले कालम भरले आहेत आमच्या सारख्या छोटेखानी पत्रांत हें सगळें बजेट देणें अर्थात् अशक्य; तथापि त्यांतल्या ठळक महत्त्वाच्या गोष्टी आमच्या वाचकांस सादर करतों. त्या अशा—प्रथमच्या अंदाजांत चालू सालचें एकंदर उत्पन्न ८ कोटी ४० लक्ष पौंड व खर्च ८ कोटि ४३ लक्ष पौंड धरला होता. सुधारलेल्या अंदाजांत उत्पन्न ८।. कोटि झालें व खर्च ८॥. कोटि झाला. उत्पन्नांतली वाढ स्टेट रेल्वेच्या फायद्यामुळें झाली. लढाईमुळें व्यापाराला मंदी येऊन जकातीसारख्या खात्याचें उत्पन्न कमी झालें. खर्चांत वाढ झाली तीही लढाईमुळेंच. निवळ लष्करी खर्च १०। लक्ष पौंडांनीं वाढला. नव्या सालच्या बजेटांत हल्लीं जे कर आहेत तेवढेच ठेवावयाचे असें धरून केलेला अंदाज असा आहे-सरासरी उत्पन्न ८।. कोटी व खर्च ८॥ कोटी पौंड, व अधिक खर्च २७|. लक्ष पौंड हा अंदाज अर्थात यंदा दरसाला इतका पाऊस पडेल व पीक येईल या भरवशावर केलेला आहे. त्याचप्रमाणें रेल्वेचें उत्पन्नही गेल्यासालप्रमाणें चांगलें होईल असें यांत गृहीत धरलें आहे. चीन वगैरे देशांत अफूला मागणी अधिक आहे ह्मणुन अफूचें ही उत्पन्न ४ लक्ष पौंड अधिक होईल असें धरलें आहे. खर्चाच्या बाजूकडे गत वर्षी पेक्षां सुमारें अर्धा कोट पौंड लष्करी खर्च अधिक धरला आहे. हिंदुस्थाना बाहेर पाठविलेल्या हिंदीसैन्याचा खर्च ता. ३१ मार्च १९१६ पर्यंत १५॥ कोट रुपये बहुधा होईल. पण नव्या बजेटांत तो बाराच कोट धरला आहे. शिक्षण, वैद्यकी खातें व मुलकी खातीं यांचा खर्च काटकसरीच्या तत्त्वावर धरलेला आहे. इतकेंही करून गतवर्षी पेक्षां सुमारें पाऊण कोट पौंडाची अधिक तूट येईल असा अंदाज आहे. ह्मणजे गतवर्षी ३०१५ कोटी पौंड तूट

अंदाज आहे. आतां ही तूट नवे कर बसविल्याशिवाय भरून येणें अशक्य ह्मणून

नवे कर बसविणें अनिवार्य आहे

आतां कोणकोणते नवे कर बसवावयाचे व त्यांपासून प्रत्येकी किती उत्पन्न होईल याची जी योजना केली आहे ती अशी—

	पौंड
१ आयात मालावरील जकात किमतीवर शे. ७॥ प्रमाणें	४२००००
२ आयात साखरेवर जकात शे. १० प्रमाण	४०००००
३ धान्यावर नवीन जकात शेंकडा २॥ प्रमाणें	१६००००
४ लोखंड व पोलाद यांवर शें. ७॥ प्रमाणें	८००००
५ हत्यारें व दारूगोळा यांवर शें. २० प्रमाण	२००००
६ दारूवर कर	१३००००
७ तयार तंबाखुवर वाढविलेली जकात	३००००
८ चहाच्या निर्गतीवर जकात १०० पौंडास १॥ रु प्र.	३०००००
९ जूटच्या निर्गतीवर १०० पौं. चें गट्ठयावर २॥ रु. प्रमाणें	५८००००
१० बाहेरील खुष्कीच्या व्यापाराचें उत्पन्न	३००००
११ मिठावरील दरमणीं ।। रु. प्रमाणें वाढलेला कर	६०००००
१२ उत्पन्नावरील कर सालीना ५००० रु. उत्पन्नावर	९००००
एकूण बेरीज	३६५०००० पौंड
ह्मणजे	५,४७,५०,००० रुपये

नव्या बजेटांत नवे कर बसविणें कसें अपरिहार्य झालें तें वरील आंकड्यांवरून दिसून येईल. वस्तुतः गतवर्षींच खजिन्यांत तूट आली तेव्हांच हे कर बसावयाचे, पण कर्ज वगैरे काढून वेळ मारून नेण्याचें सरकारनें ठरविलें. पण लढाई थांबण्याचा रंग दिसेना, तेव्हां यंदा नवे कर बसविणें व कांहीं जुने कर वाढविणें अपरिहार्य झालें. लढाई बंद झाली तरी कांहीं काळपर्यंत खजिन्यावर फारच ओझें पडणार आहे. तात्पुरतें काढलेलें कर्ज फेडलेंच पाहिजे. शत्रूच्या कंपन्यांचा माल वगैरे जप्त केला आहे त्या बद्दल सुमारें २० लक्ष पौंड द्यावे लागतील. लष्करी खर्च कायमचा वाढवावा लागेल असें ही फडणीस साहेब ह्मणत आहेत. शिक्षण व आरोग्य यांवर तूर्त निरुपायांमुळें काटकसर करावी लागत आहे. पण शांततेच्या काळांत हे खर्च वाढविले पाहिजेत, सारांश, अशा लढाईसारख्या अनपेक्षित कारणांमुळें नवीन कर बसवावे लागले तर त्याबद्दल सरकारला कोणत्याही प्रकारें दोष देतां येत नाहीं. उलट गतवर्षींच हे कर बसविले नाहींत, व यंदाही ते बसवितांना सरकारनें फार विचारपूर्वक दक्षता ठेविली याबद्दलचें श्रेय लॉर्ड हार्डिंज साहेब व त्यांचे फडणीस सर वि. मेयर साहेब यांच्या सहानुभूतीस देणें वाजवी आहे.

शहाणपणाचें धोरण.

हे नवे कर बसविण्यांत सुद्धां या

दर्शविलेली सहानुभूति अत्यंत प्रशंसनीय आहे असें दिसून येईल. तंबाखू व साखर यांच्या सारख्या मालाच्या आयातीवर व जूट आणि चहा यांच्या निर्गतीवर जकात बसविणें व त्याचप्रमाणें ५००० रुपयांच्या वरच्या उत्पन्नावरील कर वाढविणें या तिन्ही गोष्टींत फडणीस साहेबांचें धोरण फार शहाणपणाचें दिसतें. मात्र मिठावरचा कर थोडासा वाढविला याबद्दल खेद प्रदर्शित केल्यावांचून आमच्यानें राहवत नाहीं. ही मिठावरची वाढ मणामागें ४ च आणे खरी, तथापि मीठ हेंरे गोरगरिबांना सुद्धां रोज लागणारी अवश्य वस्तु असल्यामुळें ही लहानशी वाढ सुद्धां त्यांना बाधक होईल. जकात व प्राप्तीवरील कर यांच्या वाढीपासून सुमारें ४॥ कोट रुपये उत्पन्न वाढेल असा अंदाज केलेला आहे, त्या बद्दल येवढें वाटत नाहीं. पण सध्यासारख्या महागाईच्या काळांत मिठावर कर वाढल्यानें गरिबांचें मीठ तोडून अधिकच दुर्बळता आणिल्यासारखें होईल हें फार वाईट आहे. या वाढीपासून होणारा १ कोट रुपयाचा लाभ कापसाच्या निर्गतीवर जकात बसवून सरकारला करून घेतां आला असता. आणि तसें झालें असतें तर तें न्यायाचें ही झालें असतें कारण परदेशीयांनीं इकडचा कापूस जकातीशिवाय बाहेर नेऊन तिकडून त्याचें कापड विणून इकडे पाठविण्यानें गबर व्हावें व इकडे खुद्द तो कच्चा माल पिकविणार शेतकरी अर्धपोटी राहावे त्या पेक्षां, कच्चा माल बाहेर नेणारावर थोडेसें ओझें पडलें असतें तर कांहीं वावगें झालें नसतें. तथापि एकंदरीत विचार करतां यंदाच्या बजेटांत कोणाच्या कुरकुरीला सरकारानें विशेषशी जागा ठेवलेली नाहीं असें ह्मटलें पाहिजे. सध्याच्या लढाईपासून हिंदस्थान जर भविष्यकाळीं होणाऱ्या लाभाची अपेक्षा करीत आहे व तो लाभ त्याला थोडा फार तरी खास होईल अशी पूर्ण उमेद आहे, तर त्यानें प्रस्तुत प्रसंगीं थोडीशी झीज सोसण्यास तयार असले पाहिजे ही न्यायाची गोष्ट आहे व त्याप्रमाणें हिंदुस्थान तयारही आहे.

एक गोम राहून गेलीच !

नव्या बजेटाची जरी आह्मी येवढी आं प्रशंसा केली तरी त्यांत अद्याप एक गोम राहून गेलीच आहे आणि तिचा उल्लेख न करणें रास्त होणार नाहीं. ही गोम ह्मणजे हिंदुस्थानांत तयार होणाऱ्या कापडावर सरकारनें जी अन्यायाची व केवळ ल्यांकेशायरच्या हितार्थ विलायतेंतल्या कारखानदारांच्या ओरडीस भिऊन जकात बसविली ती अद्याप निघाली नाहीं ही होय. शांततेच्या काळांत ल्यांकेशायरच्या लोकांना नाखुष करतां येत नाहीं, व सध्यासारख्या लढाईच्या काळांत ल्यांकेशायरच्या कारखानदारांची अगोदरच पुष्कळ हानि झालेली आहे ह्मणून अशा वेळीं त्यांची कीव करावयाची, ह्मणजे ज्या अन्यायाखालीं हिंदुस्थानचे ३० कोट चिरडले जात आहेत व ज्या विरुद्ध या देशांतल्या हिंदी व युरोपियन लोकांचे एकमत आहे तो अन्याय दूर होण्याची आमच्या लोकांनीं कधींच आशा करूं नये असें ह्मणण्यासारखेंच झालें ! लढाईमुळें सरकार शिक्षण व लोकांचें आरोग्य यांच्यासार-

ण्यास तयार होतें, पण तेंच सरकार हिंदुस्थानची तिजोरी रिकामी झाली असतांही आयात कापडावरची जकात वाढवून आपलें उत्पन्नांत भर टाकण्याची संधी हातची दवडतें याचा अर्थ आम्हांस कळत नाहीं. इकडे होणाऱ्या कापडावरची जकात तुम्हांला उठवितां येत नसेल तर परदेशी कापडावरची जकात त्या मानानें वाढवा म्हणजे अन्यायाचें निराकरण होऊन उत्पन्नही आयतें वाढेल हें हिंदुस्थानचें वाजवी व सरकारच्या हिताचें म्हणणें सरकारास कां कळूं नये ?

देशोदेशींचें शिक्षण.

सध्यां आपले देशांत सार्वत्रिक शिक्षण करण्याची चळवळ चालली आहे. अशावेळीं इतर देशांतून शिक्षणाची व्यवस्था कशी काय आहे तें कळणें अवश्य आहे. म्हणून सदर माहिती येथें देत आहों.

अबिसीनिया— शिक्षणाविषयीं आस्था नाहीं

अर्जेंटाइन— (प्रजासत्तात्मक राज्य) शिक्षण मोफत आहे आणि ६ पासून १४ वर्षांच्या वयापर्यंत नांवाला सक्ती आहे.

न्यूसाउथवेल्स— मोफत व सक्तीचें

व्हिक्टोरिया— प्राथमिक शिक्षण मोफत व सक्तीचें.

दक्षिण ऑस्ट्रेलिया— सदर प्रमाणें.

क्वीन्सलंड— सदर प्रमाणें.

टासमानिया— सदर प्रमाणे

ऑस्ट्रिया— ६ पासून १४ वर्षें वयापर्यंत प्राथमिक शिक्षण मोफत व सक्तीचें.

हंगेरी— सदर प्रमाणें.

बेलज्यम— प्राथमिक शिक्षण मोफत व सक्तीचें.

ब्राझिल— „ „

संयुक्तराज्य— ९ पासून १४ वर्षें पर्यंत प्राथमिक शिक्षण मोफत व सक्तीचें

कानडा— प्राथमिक शिक्षण मोफत.

चिली (प्रजासत्ताकराज्य)— „ „

चीन— शाळांची संख्या रोज वाढत आहे.

डेनमार्क— ७ ते १४ वर्षें पर्यंत प्राथमिक शिक्षण मोफत व सक्तीचें.

फ्रान्स— प्राथमिक शिक्षण मोफत व सक्तीचें.

ग्रीस— ९ ते १२ वर्षें मोफत व सक्तीचें.

नेपाळ— प्राथमिक शिक्षण मोफत.

हॉलंड— ७ ते १३ वर्षें पर्यंत मोफत व सक्तीचें.

नॉर्वे— ७ ते १४ „ „ „

पोर्तुगाल— मोफत पण नांवाला सक्ती

रशिया— शिक्षण फार मागसलें आहे.

स्पेन— बहुतेक मोफत व नांवाला सक्ती.

स्वित्झर्लंड— प्राथमिक शिक्षण मोफत व सक्तीचें.

तुर्कस्थान— प्राथमिक शिक्षण मोफत व नांवाला सक्ती,

जर्मनी— शिक्षणाचे बाबतींत सर्व देशांवर आघाडी मारली आहे. अशिक्षित माणुस दुर्मिळ.

अमेरिका— शिक्षणावांचून एकही घर नाहीं मुलांना घरून शाळेंत नेण्याची व घरीं पोचविण्याची सोय सरकारी खर्चानें होते.

वेनेझुएला— प्राथमिक शिक्षण मोफत व सक्तीचें.

महायुद्धाची प्रगति.

होईल तेवढी हानि सोसण्यास तयार होऊन कैसर व्हर्डयूनवर हल्ला करण्यास तयार झाला. पुढची हकीकत सर्वांना ठाऊकच आहे या लढाईंत जर्मन लोकांची प्राणहानि कल्पने बाहेर झाली. इतकेंही करून व्हर्डयून अद्याप शत्रूचे हातीं लागलें नाहीं तें नाहींच. अर्जरूम येथील रशियन लोकांनीं मिळविलेला जय तितकाच अनपेक्षित होता. या जयानें तुर्क लोकांचीं हाडें चांगलीच नरम झालीं आहेत. गेल्या आठवड्यांत रशियानें बिटालिस नांवाच्या दुसऱ्या एका मजबूत ठाण्यावर हल्ला केला. मेसोपोटेमियामधल्या तुर्की सैन्यांना आतां एकत्र होण्याची आशा राहिली नाहीं व दुसरी कडून ही मदत मिळण्याचा रंग नाहीं. एनव्हर पाशाच्या जिवावर प्रयत्न होत आहेत हें त्याच्या अप्रियतेचें जेवढें चिन्ह आहे तेवढेंच त्याच्या राजनीतीनें झालेल्या नुकसानीमुळें लोक चिडून गेल्याचें ही स्पष्ट चिन्ह म्हटलें पाहिजे. कर्मानशा तर रशियानें घेतलेंच. पार्शियांतून आतां तुर्की फौज आपला पाय काढूं लागली आहे. टायग्रीस दरींत आपण लवकरच प्रवेश करूं अशी उमेद रशियाला वाटत आहे. सुएझ कालव्यावर हल्ला करण्याचा नाद शत्रूंनीं सोडून दिल्यासारखा दिसत आहे. यापुढें सिनायसारख्या वाळवंटांतून सैन्य नेऊन कालवा गांठण्याची आशा निष्फळ आहे. कारण त्या वाळवंटांत तहानेनेंच सगळे सैनिक मरावयाचे!

वऱ्हाडवृत्त.

हवामानः— फाल्गुनी देवी आपलें रणरण रूप उग्र करून दीव्य वसंतश्री बहिःस्फूट करण्याच्या पूर्व उद्योगांत आहे; तेव्हां सध्याच्या प्लेगादि व्याधि लवकरच दूर पळ काढतील असा रंग दिसतो. यंदा उष्णकाल अधीक तीव्र दिसतो

सुंदर वळणः— रावसाहेब रामचंद्र विष्णु महाजनी यांनीं परवां राष्ट्रीय कांग्रेसच्या सेक्रेटरीकडे ३०० रुपये मनी आरडरीनें धाडून दिले ही रक्कम म्हणजे मागील दोन वर्षांची व चालूं वर्षाची मिळून यांची वर्गणी होय. सार्वजनिक वर्गण्या तत्परतेनें आपण होऊन धाडण्याचा हा नमुना अनुकरणीय खरा!

जिल्हा कांग्रेस कमिटी, आकोला येत्या १८३८ च्या वर्षप्रातिपदेच्या मुहूर्तावर संस्थापण्याचा संकल्प रावबहादूर आण्णासाहेब महाजनी यांच्या अध्यक्षते खालीं सिद्धीस जाणार आहे. राजकीय वातावरण तयार करण्याची ही शाळाच होईल.

गुणज्ञताः— ट्रान्सवालच्या बिकट प्रश्न इतका चांगला सोडवणारे सर बेंजामिन राबर्टसन यांनीं कै. गोखल्यांच्या स्मारकाकडे १९० रुपये वर्गणी दिली आहे. त्या इंडियन राजकीय ऋषीच्या विलक्षण गुणांची ही व्यक्तिशः पारखच होय.

सुप्रसिद्ध मराठी दैनिक ‘ संदेशा ’ चे संपादक रा. रा. अच्युत बळवंत कोल्हटकर बी. ए. एल. बी. हे इंग्रजी मेसेंजर पत्र काढण्याच्या संकेतानें येथें येऊन चांद्याकडे रवाना झाले. महान् कल्पना त्यांच्या मनांत राज्य करितात व त्यांची जाणीव त्यांचे थोर प्रयत्न नेहमीं देत असतात.

रा. रा. लक्ष्मण जयराम जोशी अबकारी एक्स्ट्रा असि. कमिशनर, आकोला यांची बदली वर्धेस झाली.

अबकारीचे हरास या आठवड्यांत होऊन एकंदर हरासाचे आंकडे कमी दिसतात तरी सरकारी ड्यूटी वाढविल्यामुळें अबकारीचें उत्पन्न वाढलेंच आहे. यंदा मुंबईची पद्धत अर्धमुधीं सुरूं केली आहे.

सुट्टीः— हुताशनीच्या ह्या वार्षिक मंगलोत्सवानिमित्त नित्य कार्याचें चक्र निश्चल राहील तेव्हां महायुद्धाच्या भावी शांतीकडे नजर देत देत आम्ही पुढील ता. २० मार्च १९१६ चा ‘ वऱ्हाडसमाचार ’ चा अंक काढूं शकणार नाहीं

नोटीस

नोटीस कलम ११ एक्ट ८ सन १८९० प्रमाणें.

किरकोळ मुकदमा नंबर ३१ सन १९१६ इ. बिद्यमान डि० जज साहेब बहादुर यांचें कोर्ट मुक्काम आकोला

अज्ञानाच्या इस्टेटी बद्दल गार्डीयन नेमणें बद्दल

नांव गणपत

बापाचें नांव नटूजी

जात तेली राहणार झोडग

तहसील आकोला जिल्हा आकोला

अज्ञान मोतीराम वा। नागोजी

उमर वर्षें ९

अज्ञान मु. चंद्री मर्द गणपत उमर वर्ष १० राहणार झोडगा ता आकोला तहसीलीचे [२] अज्ञान मोतीराम मु. चंद्री यांच्या इस्टेटी साठीं पालन कर्ता (१) नेमण्या विषयींच्या अर्जा संबंधीं

सर्व लोकांस

सदर्हू अर्जदारानें सदर्हू अल्पवयीचें (२) मोतीराम म. चंद्री यांच्या इस्टेटी साठीं पालन कर्ता नेमण्या

(४) विषयीं अर्ज केल्या वरून सदर्हू अर्जाची सुनावणी व चौकशीची तारिख १९ माहे ४ सन १९१६ इ. रोजीं नेमिली आहे. त्यावरून अशी नोटीस देण्यांत येत आहे कीं, सदर्हू अर्जदाराच्या अर्जा बद्दल जर तुम्हांस कांहीं तक्रार असेल तर तुम्हांस जातीनें किंवा कोर्टानें अधिकार दिलेल्या ज्या वकीलास योग्य माहिति दिली असेल व अर्जासबंधीं सर्व मुद्याच्या सवालांना जबाब देण्यास जो समर्थ असेल किंवा अशा सर्व सवालांचा जबाब देऊ शकेल असा कोणी दुसरा असामी ज्याच्या बरोबर असेल अशा प्लीडराच्या मार्फत या कोर्टांत हाजर झालें पाहिजे; आणि तुम्हांस असें ही नोटीस देण्यांत येत आहे कीं सदरी लिहिलेल्या दिवशीं तुम्ही हाजर न झाल्यास, तुमच्या परोक्ष अर्जाची चौकशी होऊन ठराव केला जाईल. आज तारीख ६ माहे ३ सन १९१६ इ. रोजीं आमच्या सहीनिशीं व कोर्टाच्या शिक्या निशी दिली

शिक्का

V. M. Kelker

डि० जज्ज आकोला.

नो. नं. १०२

जाहिर नोटीस

वि. सीनीयर सबजज्ज साहेब ब[हादूर] कोर्ट आकोला यांचे कोर्टांत

अर्जदार

१ बराकतउल्लाखां वा। अमीरखां मुसल[मान] राहणार आकोला

या गोष्टीनें सर्व लोकांस कळवि[ण्यांत] येते कीं अर्जदार यानें मयत समाउल्ल[ा] वा। अमीरखां मुसलमान राहणार आक[ोला] यांचे आकोला पोस्ट ऑफीस सेव्हिंगब्यॅ[ंक] मधून घेणें असलेली रकम रुपये १४[…] वसूल करणेसाठीं सक्सेशन सर्टिफिकेट मि[ळणे] साठीं कि. अर्ज नंबर ३ सन १९१६ कोर्टांत तारीख २४।२।१९१६ रोजीं दाख[ल] केला आहे त्या अर्जाची सुणावणीची ता[.] २४-६-१९१६ नेमली आहे. तरी संबधानें कोणाची कांहीं तक्रार असल्या[स] त्यानें स्वतः अगर वकीला मार्फत आपल[ा] लेखी जबाब वरील तारखेस कोर्टांत दाख[ल] करावा. याप्रमाणें न केल्यास अर्जदारा[स] वरील तारखेला सर्टिफिकेट दिलें जाईल. [व] मग पुढें या संबधानें कोणाची कांहीं तक्रा[र] ऐकली जाणार नाहीं. कळावे आज ता० ८ माहे ३ सन १९१६ इ० रोजीं आमचे सहीनिशी व कोर्टाचे शिक्यानिशीं दिलें आहे.

D. K. Kolatkar.

सीनीयर सबजज्ज साहेब बहादूर

कोर्ट आकोला

नो० नं० १०३

जाहिर नोटीस

वि० सीनीयर सबजज्ज सा० बहादूर कोर्ट आकोला याचे कोर्टांत

अर्जदार.

१ बराकतउल्लाखां वा। अमीरखां मुसलमान राहणार आकोला.

या गोष्टीनें सर्व लोकांस कळविण्यांत येते कीं अर्जदार यानें मयत अमीरखां वा। दाउदखां मु० रा० आकोला यांचे आकोला पोष्टऑफीस सेव्हिंगब्यांकेमधून घेणें असलेली रकम रुपये २९०० हे वसूल करणेंसाठीं सक्सेशन सर्टिफिकेट मिळणेंसाठीं कि. अर्ज नंबर ४ सन १९१६ चा या कोर्टांत ता० २४-२-१९१६ इ. रोजीं दाखल केला आहे त्या अर्जाची सुनावणीची ता. २४-६-१९१६ नेमली आहे, तरी या संबधानें कोणाची कांहीं तक्रार असल्यास त्यानें स्वतः अगर कोर्टांत वकीलामार्फत आपला लेखी जबाब दाखल करावा. याप्रमाणें न केल्यास अर्जदार यास वरील तारखेला सर्टिफिकेट दिलें जाईल व मग पुढें या संबधानें कोणाची कांहीं तक्रार ऐकली जाणार नाहीं. कळावें आज ता. ८-३-१६ इ. रोजीं आमचे सहीनिशी व कोर्टाचे शिक्यानिशीं दिलें आहे. आकोला

D. K. Kolatkar

सिनीयर सबजज्ज साहेब बहादूर

आकोला.

नो० नं० १०४

नोटीस

जाहिर नोटीस साहेबराम मोतीराम मालक रामकीसन रामबिलास रामरतन अज्ञान पालण करणार आई जानकाबाई जवजे रामरतन मारवाडी साहू दुकान मौजे पनज तालुका आकोट जिल्हा आकोला.

यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुमची शेतें आह्मी एकवर्ष चिंचीचे व आखर धामणगांवचे आह्मी ७० सत्तर रुपयास वाहितीस केलें. पुढें मनसुकदास वडाळी यांचा व तुमचा वाद होऊन चार मंडळींत निकाल झाला. तुह्मी ७९ एकोन अस्सी रुपये देण्यांचे कबुल केले ते तुह्मी दिले नाहींत. ह्मणून त्यांनीं त्या शेताबद्दल आह्मास मनाई केली व माल आणण्यास हरकत केली. तेव्हां ते रुपये आह्मास देणें भाग पडलें. पुढें दुसरि जमीन तुमची स्वामित्वानें आह्मी केली तिचे रुपये एकशेदहा आह्मास देणें आहेत तर एकोण अस्सी रुपये मनसुकदास बद्दल व नोटिसीचा खर्च रुपये चार एकून रुपये तिऱ्यासी त्यांत वजाजांता शिल्लक रक्कम रुपये २७ सत्तावीस तुमचे आहेत ते घेऊन जाणें व सर्व पावती आह्मास देणें. तसे न केल्यास कोर्ट खर्च तुह्मास मिळणार नाहीं. व पुढें व्याज मिळणार नाहीं. कळावे तारीख ६-१-१६ इ. दस्तुर जानसा श्रावणसा सोनार वडाळी दस्तुर खुद.

सहीः—

जानसा श्रावणसा सोनार वडाळी

दस्तुर खुद. नारायण रामजी सावे

दस्तुर खुद.

नो. नं. १०१

सचित्र हास्य–विनोद.

अत्यंत मनोरंजक व हास्यकारक सचित्र साप्ताहिक. ता. १ जानेवारीपासून सुरू झालें. यांत पोट धरधरून हासविणारे लेख, गोष्टी, व चित्रें प्रसिद्ध होतात. वर्गणी बक्षीस पुस्तकासह रु.२८= कोणत्याही महिन्यापासून पत्र सुरू करितां येतें. नमुन्याचा अंक ८|||- एजंट पाहिजेत.

मॅनेजर, हास्य–विनोद.

भांगवाडी, मुंबई नं. २

नो. नं, ८३

विकाऊ आहे.

आमचीं दोन शेतें बावन एकरचीं आकोला नजीक कुंभारी येथें आहेत. ती आमचे गांवापासून दूर असलेमुळें विकण्याची आहेत गरजूनीं आमचेपाशीं पत्रव्यवहार करावा.

गोविंद भास्कर ओक सेक्रेटरी

मु. कमेटी जबलपूर

नो. नं. ९५

NOTICE

The Treasury officer is now prepared to issue and encash Universal Currency Notes and Home Notes (Bombay Circle) of other denominations for the public on demand as far as possible

Endeavours will be made as far as possible in all trnsactions to meet the equirements of the payee as to the form of currency in which he desires to take payment.

The above orders do not yet apply to the Treasuries at Nagpur, Akola and Amraoti where Government treasury work is done by branches of Presidency Banks. As soon as arrangements are completed with the Banks concerned, a further notice will be issued giving the date from which free encashment of currency notes at these centres will be available.

ॐ नमः श्रीगणेशाय.

आर्यवनौषधींचा कारखानाः—मुर्डी.

मदनामृतसंजीवनी.

धातुवर्धक, अत्यंत कामोत्तेजक व पौष्टीक, वीर्यस्तंभक, रक्तशोधक, मनोत्साहक कांतिबुद्धिवर्धक, सुवर्णमाक्षिक, मौक्तिक, कस्तूरी व अनेक वनस्पतीमिश्र अद्भुत गुटिका.

यांच्या सेवनानें नपुंसकत्व, स्वप्नजन्य व इतर धातुपात, उन्हाळे इंद्रियशिथिलता कडकी, गर्भसंबंधी मुरलेले विकार मूत्रसंकोच, धातूचा पातळपणा, स्त्रियांची धुपणी छातींत रोग हात, पाय मूत्रमार्ग व नेत्र यांचा दाह, क्षय, पांडुरोग, मुलांची खर, जीर्णज्वर, अग्निमांद्य; मस्तकशूल, मुळव्याधी, वातरोग, निद्रानाश, पित्तविकार बाळांतरोग, मधुमेह, जुनाट पर्मा, मुष्टीमैथुनानें आलेली कृशता इत्यादि अनेक विकार खात्रीनें बरे होऊन शरीर निरोगी, मजबूत व सतेज बनते. पचनशक्ती व स्मरणशक्ति भरपूर वाढून धातू व रक्त यांची शुद्धि, वीर्यस्तंभन व भरपूर कामोद्दीपन होतें, व मनास उत्साह देतात. दूध व जडान्न भरपूर पचूं लागतें. त्यांत उपयुक्त वनस्पतांचें मिश्रण केले असल्यामुळें त्यांत अपायकारक पदार्थ अगदीं नसून वरील विकारांवर अत्यंत गुणकारक आहेत, करितां गुणाबद्दल असंख्य सर्टिफिकिटां मिळाल्या व नित्य मिळतात. पथ्यसेवनाची गरज मुळींच नसून स्त्रिया, पुरुष व मुलें यांस पाहिजे त्या दिवसांत घेण्यास अत्यंत उपयोगी आहेत एका रुपयांचे आंत मिळणार नाहींत. एकदम ४ रुपयांच्यावर कितिही घेणारास टपालखर्च माफ आहे. चार रुपयाचें आंत वेगळा टपालखर्च ५ आणे पडेल. दर एकदम ३५ गो० १ रु० ७५ गो० २ रु० १६५ गो० ४ रु० २७५ गो० ६ रु० ५५० गो० १० रुपये.

१. **अपूर्व नेत्रांजन**—यानें पडळ, सारा, फुलें, खुपऱ्या, बिंदु, काच, इ० नेत्रांचें सर्व विकार त्वरित बरे होऊन दृष्टि तीव्र व थंडगार राहते. या रोगास हें अंजन खरें रामबाण आहे. १॥ तो. ड. १ रु.

२. **परम्यावर अपूर्व मिश्रण**—कोणत्याही नवा जुना पर्मा व तज्जन्य दाह. तिडाक, मुत्रांची लाल, सकाच, पुयस्राव, रक्तस्राव इत्यादि विकार पथ्य नसता सात दिवसांत जातात. तिडीक एका घटकेंत जाते. असे रामबाण औषध कोठेंच मिळत नाहीं. बा० किं० १ रु० १। भार २ रु० सर्व औषध व्ही० नें पाठवूं.

सर्व सामानाचा मोठा क्याटलाग मागवावा. तो फुकट पाठवूं. औषधांत अपायकारक पदार्थ अगदीं नसून तीं पूर्ण खात्रीची असल्याबद्दल असंख्य सर्टिफिकिटें आहेत. याशिवाय मोठमोठे रोगांवर अनेक औषधें, ग्रंथोक्त रसायनें, भस्में, पाक, गुटिका आसवें, तेलें व सुगंधी अत्तरें वगैरे माफक दरानें मिळतात. अनु० ख० सो० ट० ख० वे० पडेल. रोखीनें किंवा व्ही. पी. नें पाठवूं. प्रकृतिमान कळविल्यास रोग्याचें निदान व चिकित्सा कळवूं.

पत्ताः—मु० मुर्डी, पो० दर्णे, जिल्हा रत्नागिरी. } **कृष्णशास्त्री पेंडसे वैद्य.**

Oriental Government Security Life Assurance Co., Ltd.

ESTABLISHED 1874.

HEAD OFFICE, BOMBAY.

FUNDS almost 5 CRORES.

INVESTED IN GOVERNMENT SECURITIES AND MUNICIPAL AND PORT TRUST BONDS.

Claims paid $4\frac{1}{2}$ CRORES

A Decennial Record of Progress.

Year.	No. of Polices in force.	Existing Assurances.
1884	4.823	1,59,25,200
1894	20,110	5 26,08,850
1904	43,356	8 88,02,223
1914	65,269	12,37,10,910

Year.	Total Income.	Total Assets.
1884	6,77,552	14,41,429
1894	4259,,607	94,49,971
1904	43,64,808	2.47,18.8
1914	.72,46,0	4,96,8650

SPECIAL FEATURES.

Absolute Security—Low Rates—Liberal Conditions.

Forty years continuously increasing prosperity.

Ninety per cent of the entire Profits, after providing for the Reserve und divided among the Policyholders every 3 years.

Native Lives are accepted at the same rates as Europeans

Loans granted to policyholders at reasonable rates.

Prompt Payment of Claims.

Influential and active agents wanted Terms liberal.

:0

Full particulars, prospectus and proposal forms on application to:—

R. Paterson Brown, Manager

A. C. Lal, Branch Secretary. *C. P. Berar & Khandesh* Nagpur.

N. N. 22

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार

आकोले —
जकाती संबधानें ना. सर इब्राहिम तुला यांनीं धरलेली चिकाटी प्रशंसनीय होती शेवटीं फडाणिसांनीं त्यांना स्पष्ट ... हिंदी मालावरची जकात ...

व्हाडसमाचार.

Berar-Samachar.

वर्ष ५०] आकोला——सोमवार तारीख २७ माहे मार्च सन १९१६ ई० [अंक १२

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट. हां. ....२ रुपये
वर्गणी आगाऊच घेण्याची वहिवाट आहे.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या शर्तीवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर त्यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेकडा तीन रुपयाप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ट शिल्लक त्यावर केली जाईल. मात्र पांच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक आकोला ९।१।०९ — S. Clements, एजंट

नं.

अस्सल अंगुरी.

हिंग

केवळ एक आगा तो. पवित्र केशर १॥ तो. शुद्ध शिलाजीत. ‍‍॥ तो. खालिस कस्तूरी रु. २५ तो. तिबेटी ममीरा रु. ३ तो.

काश्मीर स्टोर्स श्रीनगर नं. ९
नो० नं० २

हिंदुस्थानावर अरिष्ट

हिंदुस्थानांतील रहिवाशांच्या पाठीस ज्वर व हिवताप यांचें अरिष्ट सदोदित लागलें आहे. पण त्याचा प्रतिकार करण्यास बाटलीवाला यांचें हिवतापाचें औषध व गोळ्या ह्या रामबाण आहेत. ताप किंवा शीतज्वर येणारसें वाटतांच हें औषध घ्यावें. किं. १ रु.

बाटलीवाला यांच्या निस्तेज लोकांसाठीं शक्तिकारक गोळ्या

हें औषध घेतल्यानें भागवटा, मेंदूचे श्रम, पौरुषनाश, अशक्तता व क्षयरोगाचें ... त्याप्रमाणें अजीर्ण इ. इ. विकार दूर होतात किं. रु. १८.

बाटलीवाला यांचें दंतमंजन.

हें दंतमंजन मायफळाशीं कांहीं इंग्रजी औषधांचा वैद्यकीय रीतीनें मिलाफ करून बनविलें आहे किं. ०४

बाटलीवाल्याचें गजकर्णावर मलम.

यानें गजकर्ण, कुनटी, खरूज यांचा विकार एका दिवसांत नाहींसा होतो. किं. ०४

हीं औषधें सर्व औषधी विकणाऱ्या दुकानावर व डॉ. एच. एल. बाटलीवाला ने. पी. मु. वर्ली लेबोरेटरी दादर, मुंबई याजकडे मिळतात.

DR. H. L. Batliwala, Sons & Co Ltd
N. N. 3 Dadar Bombay.

चांदीचीं भांडीं

नाशिक येथें तयार केलेलीं सर्व प्रकारचीं सुबक व घाटदार भांडीं आमचेकडे विक्रीस तयार असतात. मात्र माफक व्ही. पी. नें अगर रोखीनें पाठवू. मालाचे खरेपणाबद्दल ग्यारंटी देऊ.

पुरुषोत्तम रामचंद्र वैशंपायन
रविवार पेठ नाशिक सिटी
नो. नं. ४

आतिशय पौष्टिक व स्तंभक
विलासिनी वटिका.

शक्ती येण्याकरितां व ती कायम टिकण्याकरितां एकदां वापरा पहिल्याच दिवशीं गुणाबद्दल औषध घेणाराची खात्री. किं० बाटलीस १२ आणे. पूर्ण गुणास ३ बा. अ. पत्रक सोबत.

सकळकळे ॲन्ड सन्स
शहर आकोला.

त्वरा करा. जंगी लूट अपूर्व लाभ
जानेवारी अखेर खर्च माफ.

उत्तम रंगदार निळीकाळी शाईच्या पुड्या पाव आणा दराच्या १०० रु. १। डायरी बक्षिस. पुडी २०० रु. २। कापडी डायरी. पुडी ४०० रु. ४ डायरी सोनेरी. इनाम न घेतां १००० पुडीस रु. ७॥

गुण न आल्यास पैसे परत.

वृद्धपण टाकून तरुणत्व प्राप्त करून घ्या.

तरुण मित्र पाक

किं० २ रु०

केस काढणारा रमेश सोप ३ वड्यांचे पेटीस रु. १ दोन पेट्यास १॥। रु. चार पेट्यास रु. २ आग न होतां डाग पडणार नाहीं. उत्तम सुवासिक आहे.

पत्ता — दयाल्दास लालदास आ. कं.
जंगी स्टोअर बऱ्हाणपूर

नो. नं. ९

नोटिशीचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील.
नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.

सूचनाः— गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील. पुढें येणाऱ्या नोटीसास स्पेशल चार्ज पडेल

विक्रीस तयार

आमचे छापखान्यांत दरखास्तांचे, वकील पत्राचे, पत्त भरयाचे, लिस्टफार्म पर्ध्याचे व नकलेकरितां करावयाच्या अर्जांचे नमुने छापून तयार आहेत. ते आमचे छापखान्यात कोणत्याही वेळीं विकत मिळतील.

वऱ्हाडसमाचार कार्यालय, सदाशिवाश्रम, आकोला } मॅनेजर

श्री दत्तात्रय अलंकारालय कोल्हापूर

आमचे कारखान्यांत स्वतःचे देखरेखेखालीं, मुद्दाम तयार केलेले उत्तम सोन्याचे सुबक दागिने— मंगळसुत्र माळ, ठुशा-गेंड, गुलाबाचीं फुलें, बिरुदळी टीका, मुदा, अग्रफुलें साधीं व घाटण्याचीं वगैरे सर्व जातीचा माल—तसेच चांदीच्या मासोळ्या, वाळे, उपरणी, तोडे, वाट्या, गडवे, इत्यादि माफक दरानें मिळतील. आम्ही सर्व सोनें त्याशनलचें शंभर नंबरी वापरीत असतों. व डागाचा उपयोगही नियमितच केलेला असतो. यामुळें जिन्नस पांढरे पडण्याची अगर बाईट निघण्याची भीति बाळगण्याचें मुळींच कारण नाहीं. आमचे जिनसाची लाख काढून वजन तोलून पाहावें. गिऱ्हाइकाची खात्री करून देण्यास आम्ही तयार आहों. व्यापाऱ्यास कमिशन मिळेल. ऑर्डरी प्रमाणें माल तयार करून देऊं, चांदी सोन्याचे खरेपणाबद्दल आम्ही जबाबदार आहों. माल रोखीनें अगर व्ही. पी. नें पाठविला जातो. ऑर्डरी बरोबर एक रुपया अगाऊ पाठविला पाहिजे.

श्री दत्तात्रय अलंकारालय—कोल्हापूर
नो नं ६

कौतुकरत्नाकर

छिन्नमस्तानी धुमावती; मातंगी भैरव षोडश देवतांचे चित्रांसह पृष्ठसंख्या ६००; विषय ६०० वर आवृत्ती २ री. प्र. २००००,

बंगाल्यांतील कामरूपदेशीं ही विद्या फार प्रबल असून तिकडील कटेकी. लोटि. छा...करणारे अज्ञानवादी यांचेकडून खरी माहिती मिळवून सिद्धनागार्जुन मंत्र महोदधि, महानिर्वाणतंत्र उड्डीश वगैरे ग्रंथाचे आधारें हा मानुमती ग्रंथ तयार केला आहे. ह्याच धर्तीवर प्रसिद्ध झालेल्या इंद्रजाल, जादुगाई इतरसंग्रह, कौतुकचिंतामणी, किमिया, गुप्त गारुडी विद्या वगैरे पुस्तकांचा ह्याचेपुढें हिशेब नाहीं. यात कोणते विषय आहेत याचा विस्तार कळविणें फार कठीण आहे. मंत्र तंत्र व यंत्र विधिपूर्वक करणें नियम प्रहारिकांचीं वर्णनें भानुमती यंत्र वशीकरणशास्त्र नानाप्रकारचे स्तंभन प्रयोग, उच्चाटन, जारण, मारण प्रयोगविधि, औषधी हुन्नर, नानारंग कला, आत्मविद्यामेस्मेरिझम प्रयोगविधि वगैरे अनेक विषय आहेत. किं. ट. व्ही. पी. सह १॥ रुपया.

कोकशास्त्र अथवा जीवनसौख्य.

ज्यांना खरोखरीच सौख्य भोगणें आहे त्या प्रत्येकांनीं हें पुस्तक अवश्य संग्रहीं ठेवावें. या पुस्तकांत कोणते विषय आहेत हे पुस्तकाच्या नांवावरून सहज समजण्याजोगें असल्यामुळें त्याचें वर्णन करणें नको. किंमत १ रुपया. ट. ख. २ आणे.

पत्ताः— गंगाधर आर. आणि कंपनी.
हरिश्चंद्र बिल्डिंग मुंबई नं. ४

नो. नं. ७

जाहिरात

सर्वत्र लोकांस कळविण्यांत येते कीं, माझा पुतऱ्या नामें नालमसिंग हा मैत झाल्यास अंदाज महिना सव्वा महिना झाला असेल. त्याचे ताब्यांत असलेला मौजे हनवतखेड प्र. व ता. मेहेकर जि. बुलढाणा येथील शेत सर्वे नंबर २७ हा त्याचे व माझे एकत्रपणांत मिळविलेला आहे. त्यास औरसपुत्र संतती मुली वगैरे कोणी नसून फक्त हिरीया नांवाची पाटाची बायको आहे. मैत नालमसिंग यांजकडून ज्यास कांहीं घेणें असेल. ते हिरीया मैताचे बायको पासून मागून घ्यावे. कारण मैताची जंगम जिनगी सर्व तिजपाशीं असून तिचा विचार दुसरा घरठाव करण्याचा दिसतो. आणि त्यामुळें ती आतां पासून जिनगीची अफरातफर करण्यास पहाते. वरील नंबर तिजपासून कोणी गहाण, खरेदी, कौलानें वगैरे घेऊं नये. घतल्यास तो व्यवहार मजला कबूल नाहीं. कारण तिजला असा व्यवहार करण्याचा अधिकार नाहीं कळावें. ता. १६-३-१६ इ.

सही

नि. रामसिंग वा॥ किसनसिंग याचा आंगठा

नो. नं. १०५

नोटीस

खालीं सह्या करणार यांजकडून नोटिस देण्यांत येते कीं, रामुलाल ननुमल व बनसीलाल ननुमल व जानकीराम वा॥ नारायण लेटे सर्व रा. पातुर्डा व विठ्ठलदास बालमुकुंद रा. उमरावती

यांसः—

नोटिस देण्यांत येते कीं, तुह्मी चौघे इसम अज्ञान गणपतलाल लक्ष्मीनारायण यांचे तर्फे मुखत्यार असून तुह्मी अज्ञानाचे दुकानचे काम काज बरोबर करीत नसून व आपसांत भांडणें करितांत. या करितां अज्ञानाची नुकसानी होते आहे. तर तुमचे ताब्यांतलि सालीम स्थावर इस्टेट ह्मणजे, (रोखें, गहाणखतें, पट्टेखतें, प्रॉमेसरीनोटा, सालबंदीखतें, व वह्या, व इतर इस्टेट व डागडागिने, व रोकड वगैरे सालीम) रा. मुकुंदलाल गोपाळदास दुकान आकोले यांचे ताब्यांत आठ दिवसांत आमचे तर्फे देऊन व त्यांची पावती घ्यावी. जर आपले कडून असें न झाल्यास जी अज्ञानाची नुकसानी होईल ती सर्व तुमचे पासून भरून घेतली जाऊन रितीप्रमाणें व्यवस्था केली जाईल. सालीम अज्ञानाची इस्टेट तुमचेच ताब्यांत आहे. कळावें. ता. १६-३-१९१६

सह्या

गोपुलाल सुखलाल द. खद

देविदास नारायणदास द. खुद

नों. नं. १०६

नोटिशीचें उत्तर

रा. बापूना वा॥ खानाजी धोबी रा. शिरलनेमान तर्फे पिंपळखुट ता. बाळापूर

यांसः—

या उत्तरानें कळविण्यांत येते कीं, मी वऱ्हाडसमाचार वर्तमानपत्रांतून तुह्मास नोटिस दिली. त्याचें उत्तर तुह्मी मजला तारीख ६-३-१९१६ चे वऱ्हाडसमाचार वर्तमानपत्रांतून दिले. त्या उत्तरामधील मजकूर अजीबात अक्षरशाहा खोटा आहे. एक ही गोष्ट खरी नाहीं. असो आतां या शेवटचे तुमचे नोटिशीचे उत्तरानें तुह्मास कळविते कीं, मी तुमचे नोटिशीचे अगोदर जी तुह्मांस नोटिस दिली आहे त्यांत लिहिल्याप्रमाणें आमलावारा हे शेवटले उत्तर तुह्मास पोचल्यापासून आठ दिवसाचे आंत करावे. या प्रमाणें तुह्मी व्यवस्था न केल्यास तुह्मास जो मार्ग सुचेल तो तुह्मी करावा. आणि मजला जो मार्ग सुचेल त्या प्रमाणें मी करीन. ही नोटिस दिली. सही तारीख १९-३-१९१६

सही

रेवंती मर्द बापूना जात धोबी रा. शिरल हल्लीं चरणगांव पो. आलेगांव ता. बाळापूर जि. आकोला नि. आं. खुद

नो. नं. १०७

नोटिशीचें उत्तर

नथू वा॥ भगवान धोबी रा. शिरलनेमान तर्फे पिंपळखुट ता. बाळापूर जि. आकोला

यांसः—

खालीं सही करणार इजकडून या जाहीर नोटिशीनें कळविण्यांत येते कीं, मी वऱ्हाडसमाचार वर्तमानपत्रांत तुह्मास नोटिस दिली. त्याचे उत्तर तुह्मी मजला ता. ६-३-१९१६ रोजीं दिले. तें अजीबात सर्व खोटे आहे. त्यांतील एक ही गोष्ट खरी नाहीं. विनाकारण तुह्मी मजला अडविण्यासाठीं नोटिस दिली. असो आतां तुह्मास ही शेवटली नोटिस देते आणि समज देते कीं, मी तुह्मास जी नोटिस दिली त्या नोटिशींत लिहिल्याप्रमाणें आमलबारी ही शेवटली नोटिस पावल्यापासून आठ दिवसाचे आंत करावी. न केल्यास मजला मार्ग सुचेल त्याप्रमाणें मी करीन व तुमचे इच्छेस येईल त्याप्रमाणें तुह्मी करावे. ही नोटिस दिली. ता. १९-३-१९१६

सही

सोनी मर्द नथू जात धोबी रा. शिरलनेमान हल्लीं चरणगांव पो. आलेगांव ता. बाळापूर जि. आकोला नि. आं. खुद

नो. नं. १०८

नोटीस

सौ. कमरनबी मर्द गुलामदस्तगीरखा पा. रा. रसुलपुरा हल्लीं मु. जळगांव रा. रा. कादरखा वा॥ फौजदारखा रा. जळगांव ता. जळगांव (वऱ्हाड)

यांसः—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटिस देण्यांत येते कीं, तह्मी उभयतां बहीण बंधू असून तुमचे सांगितल्यावरून माझी सापत्न आई कमरनबी ही पांच सहा महिन्यापूर्वी लग्नाचे निमित्त दाखवून माझे वरून तिजला घेऊन गेलां. त्यावेळीं तिचे अंगावरील सोन्या चांदीचे दागिने दुसरे ठिकाणीं लग्नास जाणे आहे. तरी अंगावर घालण्यास देण्याबद्दल मजला कळविले व लग्न झाल्याबरोबर पुनः तुमचे येथें आठ दहा दिवसानीं परत आणून देता असें कबूल करून दागिने सह तिजला आपले घरीं घेऊन जाऊन ठेवून घेतले आहे. सहा महिने झाले मी घेण्यास दोन चार वेळां आलो. तर तुह्मी पठवित नाहीं. तुमचे मनांत धोका देऊन दागिन्याचा अफरातफर करून आमचे आपसांत तंटा लावण्याचे इराद्यांत असून तुमची दोन चार इसमाची टोळी आहे आणि तुह्मी नेहमीं हर हमेशा खोटीं कामें करून तुमचा उदर निर्वाह करीत असून गरीब गुरीबाला त्रास देत आहा. अशासंबंधानें सरकारांत पूर्वीं तुमची लायकी उघडकीस येऊन तुमचेवर मुकदमे करण्याचा हुकम झालेला आहे. तरी दुसरे लोकांप्रमाणें तुह्मी आमचे मामा असले कारणांनीं असा प्रकार होणार नाहीं. असें समजून मुद्दाम तुह्मास एक कामांत मुखत्यारपत्र दिले. त्यावेळीं तुह्मी पांच रुपयाचे कागदावर मुखत्यारपत्र लिहून घेतले आणे ज्या कामांत मुखत्यार नेमले त्याकामांत १०० शंभर रुपये देण्यांत दाखवून तुमचे मेहनतीबद्दल दर आठवड्यास दोन तीन रुपये खर्चास नेत होते. हिशोब बरोबर दिला नाहीं. व जास्त पैसे आमचे खर्च केले ते कर्जाऊ रुपये ६० दिले नाहीं. सबब तुमचे मुखत्यारपत्र आह्मी रद्द केले. तुह्मास नोटिस ही दिली आहे. तुह्मी मजबर नोकरी संबंधानें कोर्टांत दावा आणिला व आपली बहिण फूस लावून घरीं ठेविली आहे. तिचे अंगावरील दागिने अफरातफर करीत आहां. असें पूर्णपणें आह्मास धोका देऊन विश्वासघात करीत असल्यावरून या नोटिशीनें असें कळवितो कीं, खालीं लिहिलेले दागिन्याचे यादीसह पंधरा दिवसाचे आंत हा नोटिस पावल्यापासून आमचे घरीं आमचे आईस दागिन्यासह घेऊन यावे. जर आपण मुदतींत तुह्मी या प्रमाणें न केले तर तुमचेवर फौजदारी कोर्टांत विश्वासघात केल्याबद्दल फिर्याद केली जाईल हे पक्के समजावे. सोन्याचांदीच्या दागिन्यांची यादी खालील प्रमाणें:--

दागिने सोन्याचे	वजन तोळे
कंगन जोड १	४०
गजरे जोड १	४०
बाजुबंद जोड १	१२
टुशी १	१०
वज्रटीक १	१
पोची १	२०
दंडांतील कडे	२०
गळ्यांतील माळा आवळ्यासह	१५
मण्यांची माळ लड सात जुगनी सात	१५
हलके कानांतले ४	४
बाळ्या नग १३	५
बुलाख	१
नथ साखळीसह	१॥
मुद्या नग २	४
चौकडा	०॥
बुगड्या नग २	१॥
ताबीज	५॥

पुढले वर्षीं फारच वाढेल कारण ह्या बियांची मागणी फारच वाढली आहे. नडी

ह्याच्या ऐवजी रोझिया कापूस पेरल्यामुळें	
तोड्या गेल्या वर्षीं सीड फार्म नमुना	११०
पायजीबा जोड १	-०८
अटासे जोड १	३०
बेड्या पायांतल्या जोड	६०
जोडवे नग ८	०२
हातांतील बांगड्या	२०
कडे	२०
दंडाचेकडे २	१०

एकंदर चांदी तोळे ३५० दर एक रुपया प्रमाणें रुपये ३५०

येणें प्रमाणें सोन्या चांदीचे दागिने किंमत रुपये ५२५० व माझी आई कमरनबी इजला घेऊन येण्याचे करावे. कळावें ही नोटिस दिली. ता. १०-३-१९१६

सही

सरदारखा वा॥ गुलामदस्तगीरखा पाटील रसुलपुर तर्फे अबदुल रहेमान द खुद

नो. न. १०९

वऱ्हाडसमाचार

मिति फाल्गुन वा॥ ८ शके १८३७

बजेटावरील वादविवाद.

सर विल्यम मेयर यांनी या वादविवादाच्या पहिल्या पायरीचा उपक्रम मागील मंगळवारीं केला तेव्हां मुख्यतः आयात कापडावर जकात आणि मिठावरचा कर या दोनच बाबीं संबंधानें पण कडाक्याचा वाद झाला. फडणीस साहेबांना त्यामुळें आपल्या बजेटांत फेरफार करावा लागला असें जरी झालें नाहीं, तरी त्यासंबंधानें लोकमत किती प्रबळ आहे, येवढें तरी खास दिसून आलें. हिंदुस्थानांत तयार होणाऱ्या कापडावरची एक्साईज जकात उठवून परदेशाहून येणाऱ्या मालावरची जकात वाढवावी अशी ना. मि. दादाभाई यांची सूचना होती व ती जरी सरकारानें मान्य केली असती तर सरकारला द्रव्य व प्रजेचा संतोष या दोहोंचा ही लाभ झाला असता. तसेंच कापसाच्या कच्या मालाच्या निर्गतीवर कां जकात बसविली नाहीं याचें सुद्धां आश्चर्य वाटतें. गेल्या सालीं जपाननें हिंदुस्थानचा पुष्कळसा कापूस खरीद केला, व त्यापासून खूप नफा मिळविला. निर्गत कापसावर जकात असती तर आज दुप्पट जकात देऊन सुद्धां जपाननें मल्ल नेला असता व हिंदुस्थानचा फायदा झाला असता. येवढी मोठी उत्पन्नाची बाब फडणिसांनीं हातची कां सोडली याचा खुलासा व्हावयास पाहिजे आहे. आयात कापडावरील

किंमतीमुळें नवीन प्रगतीला जरी थोडा आळा पडला तरी नुकतेच संपत आलेल्या वर्षांतील उत्तम पिकानें झालेलें सर्व नुकसान भरून निघेल अशी आशा आहे.

महायुद्धाची प्रगति.

वर्डुनच्या भोंवतालीं चाललेल्या लढाईचें गेल्या आठवड्यांत किती पुढें पाऊल पडलें किंवा आतांपर्यंतच्या झटापटींत कोणत्या पक्षाची किती लाभहानि झाली हें नक्की सांगणें युद्धशास्त्रज्ञांस सुद्धां कठीणच जाईल. ठोकळ मानानें पाहतां जर्मन लोकांची सरशी तर खात्रीनें नाहीं, व त्यांचें पाऊल पुढें पडलें नाहीं येवढें सांगण्यास कांहीं हरकत नाहीं. म्यूज नदीच्या दोन्ही तीरांवर अन्यस्त्रांचा भयंकर वर्षाव चालला होता, आणि मारूं किंवा मरूं अशा निश्चयानें जमा झालेले जर्मन पहिल्यापेक्षां दुसऱ्याच प्रतिज्ञेला बळी पडले. पंधरावीस दिवसांपूर्वींची त्यांची उमेद आज नाहीं. पाहिला आवेश थंड पडलेला दिसत आहे, आणि त्याला कारण मध्यंतरीं झालेली भयंकर प्राणहानि असली पाहिजे. निवडक योद्धे मारले गेल्यावर त्यांची जागा भरून काढण्यासाठीं आणलेले लढवय्ये अव्वल दर्जाचे नव्हते, यामुळें फ्रेंचांचा जोर ज्यास्त झाला हें त्यांना मिळालेल्या जयाच्या परंपरेवरून कोणाच्या ही सहज लक्षांत येण्यासारखें आहे. जर्मन लोकांनीं प्राणाची पर्वा न करतां आवेशानें चाल करून जाऊन एखादें ठिकाण घ्यावें, आणि मागाहून तेंच ठिकाण फ्रेंचांनीं त्यांच्या हातून परत सोडून जर्मनीनें केलेला स्वतःचा रक्तपात आत्महत्येप्रमाणें निरर्थक झाल्यांस ठरवावें असा प्रकार चालला आहे. जर्मनांचा कटाक्ष आतां मुख्यतः म्यूजच्या पूर्वेस, वॉ, डूमॉट इ० ठिकाणावर आहे, पण अद्यापपर्यंत जर्मन लोकांच्या रक्तप्राशनानें समरभूमि तृप्त झालेली दिसत नाहीं. तथापि या लढाईचा शेवट युद्धशास्त्रज्ञांस जवळ आलेला दिसत आहे, वर्डुनचे मजबूत ठाणें घेण्याची खटपट जर्मन शत्रूंनीं आज महिनाभर चालविली आहे, पण कांहीं तटबंदी खिळखिळी करण्यापलीकडे त्यांच्या यशाची मजल अद्याप गेली नाहीं. वर्डुनच्या लढाईप्रमाणेंच खंदकांतल्या लढाईला ही सध्यां जोर आलेला आहे. जर्मन युद्धकलेंतल्या साऱ्या युक्तया लढवून पाहत आहेत. पण येथें ही दोस्त सैन्य शेराला सव्वाशेर भेटून त्या युक्तया निष्फळ करीत आहेत. तिकडे इसोंझो दरींत इटालियन लोकांची चळवळ पुनः सुरू झाली आहे. आस्ट्रियाचा तोफखाना व पायदळ पलटणी दोन्ही त्यांना तितक्याच जोरानें तोंड देत आहेत. वसंतऋतूंत युद्धाला जोर येईल हें भाकीत खरें होण्याला येथें खरोखर प्रारंभ झाला आहे. वर्डुनकडे जर्मनीची होत असलेली हानि पाहून आपण ही आस्ट्रियाची तशीच फजीती करावी असा हुरूप इटालियन लोकांचे अंगीं संचरलेला दिसत आहे. आर्मेनियाकडची बातमी अलीकडे आलेली नाहीं. तथापि राशियन लोक तुर्कांचा पिच्छा सोडीत नाहींत इतकें सांगण्यासाठीं एक तार नुकतीच आली होती. ट्रेबिझोंडवरचा रोख कमी न करतां तुर्कांचा ही पाठलाग करावयाचा असें द्वयर्थानी धोरण साधणें फार कठीण; पण तें राशियन ग्रांड ड्यूकनें साधलें आहे. ट्रेबिझोंडवर दोन्ही बाजूंनीं राशिया शह देत आहे. अर्जरूम राशियानें घेतलें नव्हतें तोंपर्यंत त्या सारखें मजबूत ठिकाण राशियाच्यानें कावि घेववणार नाहीं अशी प्रौढी तुर्क मिरवीत होते. आतां तें हातचें गेल्यावर तेच तुर्क म्हणत आहेत कीं 'अं:! अर्जरूम ही कांहीं बंदोबस्ताची जागा नव्हती, तेव्हां ती घेतल्याचें येवढें काय मोठेसें वाटावयास पाहिजे? अर्जरूम हातीं लागल्यानें एक उत्तम मान्याची जागा राशियाला सापडली आहे, आणि आतां लवकरच ट्रेबिझोंड ही राशियानें बळकावलें तर तुर्कांशीं चाललेल्या लढाईची बहुतेक अखेरच झाली असें म्हणावें लागेल. इजिप्त व पूर्व आफ्रिकेंत ही दोस्त राष्ट्रांनाच काळ अनुकूळ आहे असें दिसतें. तुर्क व जर्मनी यांनीं ईजिप्तमध्यें सुरू केलेल्या कृष्ण कारस्थानांना यश न येतां त्यांना तेथून तोंड काळें करण्याची वेळ आलेली पाहून इजिप्शियन लोकांना मोठें समाधान वाटत असलें पाहिजे यांत शंका नाहीं. ईजिप्तची शत्रूची मोहीम यशस्वी झाली असती तर प्रथम सुएझ कालवा व नंतर हिंदुस्थान याच्या संबंधानें भीती वाटण्यास कारण झालें असतें. पण सुदैवानें तो प्रसंग अनीवात टळल्यासारखाच आहे.

मध्यप्रांताच्या कौन्सिलची बैठक.

डिसेंबरच्या शेवटचा आठवडा जसा राष्ट्रीय परिषदांना वाहिलेला असतो, तसा गेला आठवडा कौंसिलच्या बैठकींना वाहिलेला होता. प्रत्येक प्रांतांतल्या कौंसिलाची बैठक याच वेळेला! वर्तमानपत्रांतून जिकडे पहावें तिकडे आंकडेच आंकडे! आणि प्रश्नोत्तर व ठराव यांची चंगळ तर पुसूंच नका. मद्रासच्या एका कौंसिलरानें सुमारें १९० प्रश्न विचारले! आमच्या मध्यप्रांताच्या कौंसिलाच्या बैठकींत अद्याप तितका निर्भीडपणा आलेला नाहीं. आफिसर लोकांना ही सहनशीलता अनुभवानें शिकावयाची आहे लोकनियुक्त सभासदांपैकीं बहुतेक राज्यकारभाराच्या कामाशीं अपरिचित व अनभ्यस्त आहेत, व म्हणून प्रश्न विचारण्यांत व बजेटावर टीका करतांना त्यांच्या हातून चुका होतात. ना. मि. शिवप्रसाद यांचे हातून सहकारी चळवळी संबंधाच्या दोन नव्या जागा बंद करण्याची सूचना अव्यवहारिक स्वरूपाची होती. ना. मि. दीक्षित यांचे हातून एक्साइज व जंगल खात्यासंबंधानें दोन ठराव आणण्यांत ही अशीच चूक झाली. कौंसिलचे मुख्य काम म्हणजे बजेटावरची टीका, आणि बजेटाची आंकडे मोड म्हणजे डोकें फोडीनें व डोकें दुखविणारें. अर्थात् अशा विषयावरील टीकेंत कांहीं विनोद कांहीं मनोरंजन, कांहीं चेष्टा कांहीं राग, वगैरे प्रकार नसतील तर सगळ्या मेंबरांना भयंकर माथेशूळ उत्पन्न व्हावयाचा! म्हणून कौंसिल देवतेनें त्याची ही व्यवस्था करून ठेविली होती असें दिसतें. ज्युडिशियल कमिशनर साहेबांच्या कोर्टांतलें काम वाढल्यामुळें पांचवे जज्ज नेमण्याची अवश्यकता तर ना. रा. ब. मुधोळकरांनीं कबूल केली पण त्याबरोबरच तो प्रश्न येव्हाशीं हातीं घेऊं नये असें ही सुचविलें! ना. मि. केळकर यांनीं जजांचें काम गोगलगाईच्या गतीनें चालल्याबद्दलची केलेली टीका ना. मि. स्लोकॉक साहबांस रुचली नाहीं यांत नवल नाहीं. त्यांनीं गरम होऊन आपल्या असहिष्णुतेचें केलेलें प्रदर्शन अनाठायीं येवढेंच काय तें. त्यांनीं दुसऱ्या एका संबंधांत ना. मि. मुधोळकरांनीं बुभुक्षित व भक्ष्याच्या शोधार्थ निघालेल्या लांडग्यांची उपमा दिली. मागें मुंबईच्या एका सरकारी मेंबरानें लोकनियुक्त मेंबरांना लाकडी घोडे नाचविणाऱ्या लहान पोरांची उपमा दिली होती. त्यापेक्षां भक्ष्यार्थ शोधणाऱ्या लांडग्यांची उपमा अधिक शूरपणाची खास आहे येवढी तरी ना. मि. मुधोळकर यांनीं समाधानास जागा आहे. विनोदी व अलंकारयुक्त भाषेंतच बोलावयाचें म्हणजे सरकारी खजिन्यावर पाहरा करणारे कुत्रे जर डोळ्यांत तेल घालून पाहरा देत आहेत, तर लोकनियुक्त लांडग्यांनीं ही भक्ष्य शोधण्याचें काम तितक्याच दक्षतेनें करणें म्हणजे कांहीं पाप नाहीं. लांडग्यानीं डोळे मिटून पडून राहावें असें कुत्र्यांना कदाचित् वाटत असेल, पण तो त्याचा स्वार्थाचा विचार म्हटला पाहिजे. आफिशिएटींग सिव्हिलसर्जन स्थानिक डाक्तरांतून न निवडतां बाहेरून आणण्याचे संबंधांत ना. मि. दिक्षित यांनीं विचारलेला प्रश्न रास्त होता. स्थानिक लोकांचे हितावर दक्षतेनें नजर ठेवणाऱ्या या तरुण कौंसिलराला ना. कर्नल डेनिस यांनीं वनजारी कुत्र्याची उपमा दिली असती तर ना. दीक्षित यांनीं हंसत हंसत तो देणाराचे आभार मानिले असते अशी आमची खात्री आहे. असे एकंदरीत कौंसिलची ही दुसरी बैठक मोठी गमतीची व यशस्वी झाली असें म्हणण्यास हरकत नाहीं.

वऱ्हाडवृत्त.

हवामान—वातावरणांतील महायुद्धांत उष्ण कालाचें राज्य फार एकदम प्रस्थापित झालें प्लेगाची इडापीडा आतां लवकरच नाहींशी होईल असा सुमार असून सार्वजनिक आरोग्य अधिक चांगलें सुधरत जाईल.

कर्मणुक— मेसापोटेमिया येथील हिंदी लष्कराच्या कर्मणुकीसाठीं पुस्तकें व खेळाच्या वस्तु पाठविण्यासाठीं ते ते पदार्थ लोकांकडून आनंदाच्या देणग्या म्हणून गोळा करण्यासाठीं श्रीमती सौ. ऑर्चर्डबाई (पोलिस सुपरिंटेंडेन्ट यांच्या पत्नी) महान परिश्रम करीत आहेत. ही आनंदाची गोष्ट आहे.

रा. रा. मेनसाहेब एक्साईज कमिशनर हे गेल्या शनवारीं फर्लो रजेवर पेनशन घेण्याचे इरादानें विलायतेस रवाना झाले. हे मोठे मानी, बुद्धिमान व तेजस्वी अधिकारी असत. स्वकीय उदार विचार व सरकारी उत्पन्नाचें धोरण हीं संभाळतां संभाळतांना देखील त्यांनीं अबकारी खात्याचा चांगला जीर्णोद्धार केला हें त्यास श्रेयस्कर होय.

रा. रा. उइल्सन पेनशनर माजी लोकलफंड इंजिनियर हे वाशिमास रहात असत. तेथें त्यांनीं मारवारा जंगलांत एका वाघाची शिकार केली आणि दुसऱ्या एका वाघाला वायबार काढून हुसकावतांना वाघानें मागून येऊन कंबरेचा लचका घेतला आणि १९ व्या तारखेला यांस रक्तस्राव होत होत एका एकी ख्रिस्तान्ना झाली. हौसी शिकारी मंडळींना हें मरण स्वर्गतुल्यच होय. खुद्द वाशीम शहरांत कांहीं बेफाम वाघ शिरत असतात व त्यापैकीं एकानें दोन चार दिवसापूर्वीं एका मांगाच्या लहान ९ वर्षांच्या मुलाला ओढून नेलें. हल्लींच्या निःशस्त्र स्थितींत राजश्री विल्सनसारखे हौसी शिकारी अवश्य पाहिजे आहेत. रा. विल्सन यांस पेनशनीचा काल अगदींच लाभला नाहीं हें त्यांच्या आप्त सोयऱ्यावर महा संकट होय.

सज्जन कसाई— या नांवाचें एक नवीन संगीत नाटक रा. रा. नेवाळकर यांनीं रचून आपल्या शीलनाथ प्रासादिक कंपनी कडून त्याचे प्रयोग करून दाखविले. समाज शिक्षक या नात्यानें राजश्री नेवाळकरांचीं नाटकें फार उच्च पदवीचीं आहेत. आणि त्यांतल्या त्यांत या नव्या नाटकाचें सविधानक मनोरम असून यांत विसाव्या शतकांत उत्पन्न होणाऱ्या जनकाची मिथिला नगरीच त्यांनीं प्रेक्षकापुढें सुंदर पणानें उभारली आहे. अशा नाटकाला लोकाश्रय मिळावा असें म्हणण्यापेक्षां लोकांनीं ग्रंथकाराचें कौतुक करून आपल्याला नव्या अहिंसात्मक संस्कृतीचा लाभ करून घ्यावा असें आम्ही मुद्दाम सुचवितों.

जाहीर लिलाव.

तमाम लोकांस जाहिर रीतीनें कळविण्यांत येते कीं, पेठ खामगांव येथील लालचंद लादूराम या नांवचे दुकानचा मालक जेठमल लालचंद मारवाडी रा. खामगांव यानें वि. ॲडीशनल डिस्ट्रीक्ट जज्ज साहेब कोर्ट अकोला यांचे कोर्टांत नादार होणे बद्दल अर्ज दिला, व त्या प्रकर्णाची हल्लीं वि. सबजज्ज साहेब कोर्ट खामगांव यांचे कोर्टांत चौकशी सुरू आहे सदर्हु जेठमल यांस कोर्टानें नादार ठरविले असल्यामुळें त्याचे मिळकती पैकीं वरील दुकानचे वहीखाते संमत १९६६ पासून संमत १९६९ पावेतों जाहीर लिलावानें हरास करावयाचे आहे. सदर्हु हरास ता. १०-४-१९१६ इ. रोजीं खामगांव येथील दिवाणी कोर्टांत दुपारीं १२ वाजतां पुकारला जाईल. त्या संबंधीं ज्यास्त माहीती कोणास पाहिजे असल्यास त्यांस ती आमचे ऑफीसात मिळेल.

खामगांव तारीख २६-३-१९१६ — S. V. Bhide, रिसीव्हर

नो. नं.